

Prosjektpresentasjon

Lovisa Engård
Vår 2020

TURBO

- Ny selvbetjeningshytte på Gjevilvasshytta

introduksjon.

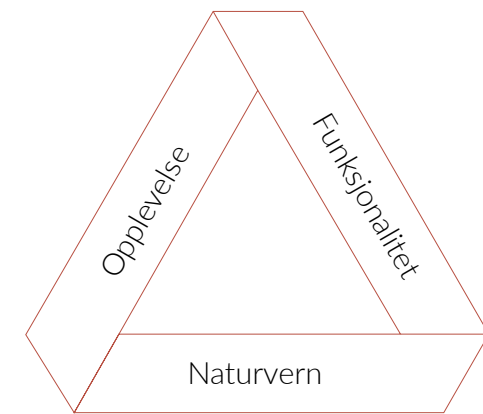
I nesten hele menneskets historie har vi levd i et nært samspill med naturen, et samspill som vi i dagens urbane samfunn stadig blir mer distansert fra. Konsekvensene er store, vi står foran alvorlige klimaendringer, med resultat i en fragmentert natur og tap av biologisk mangfold. Samtidig øker livsstilsrelaterte sykdommer som overvekt, depresjon, stress og mental utmattelse.

De siste årene har vi imidlertid begynt å søke oss ut i naturen på nytt, hvilket ikke er særlig overraskende da natur og friluftsliv er viktige bidrag til økt livskvalitet, helse og forståelse for naturverdier. Drømmen om det fredelige hyttelivet har aldri vært større og det bygges stadig flere hyttefelt. Hytteutbyggingen er så omfattende at den i dag står for noen av de største inngrepene og ødeleggelsene av urørt natur i Norge. En rapport fra FN viser at tap av natur er en like stor trussel mot livet på jorden som klimaendringene (se analysehefte). Fortsetter vi i samme spor er vi på god vei til å rasere naturen og miste godene den fører med seg. Så hvordan kan vi sørge for at flere får mulighet til å nyte naturens goder, uten at det samtidig går negativt ut over naturen? Et svar kan være å se på naturen som fellesgode - noe Den Norske Turistforening (DNT) har gjort i over 150 år. Ved å tilrettelegge for gode turistforeningshytter kan vi sørge for å redusere behovet for private hytter, samtidig som et større mangfold av mennesker kan komme seg ut i naturen.

Prosjektet TURBO baserer seg på problemstillingen "Utredning og utforming av ny selvbetjeningshytte ved Gjevilvasshytta" - *Hvordan kan arkitektur bidra til å skape gode, sunne og bærekraftige situasjoner, som spiller på lag med naturen og styrker naturopplevelsen?* Oppgaven tar for seg en utredning og utforming av et nytt selvbetjeningskvarter ved Gjevilvasshytta i Trollheimen, etter forespørsel fra Trondhjems Turistforening (TT). Formålet er å utforske potensialet ved å kombinere landskap, kultur og historie, for å skape en sunn, holdbar og inspirerende arkitektur, som er godt forankret til sine omgivelser. Oppgaven resulterte blant annet i et omfattende analysearbeid, der oppdagelsene og konklusjonene har vært førende for hele prosjekteringsprosessen. Det forutsettes at analysearbeidet blir vurdert som en del av oppgavens besvarelse.

Stedsanalyser og stedstilpasning har vært sentrale temaer i prosjektet, for å kunne skape en bærekraftig og tilpasningsdyktig hytte. Bruksanalyser har videre

gitt føringer til funksjonalitet, oppvarmingsbehov og valg av konstruksjon. Måsetningen har vært å skape en arkitektur, som er godt forankret til sine omgivelser og med et så lite klimafotavtrykk som mulig. Naturen og omgivelsene har vært store inspirasjonskilder gjennom hele prosjektet, med fokus på blant annet materialbruk, soneinndeling, inn klima og opplevelseskvalitet.

IDENTIFIKASJON

Adresse: Gjevilvasshytta, 7340 Oppdal

Eiendom: 246/5

Eier: Trondhjems Turistforening

Formål: Offentlig fritidsbolig

Vernestatus: Fredet hovedbygning, ellers ingen vernestatus

Tomtestørrelse: 61 408,5 m²

BYA^{nybygg}: 282 m² (131,6 + 100,3 + 21,7 + 11,2 + 11,2 m²)

%-BYA^{nybygg}: < 1 %

PROGRAM SELVBETJENING

30-40 sengeplasser

- hvorav 6-8 plasser i hunderom

- hvorav 4-6 plasser som kan

brukes av ansatte i høysesong

Oppholdsrom

Kjøkken

Proviantlager

Utledo (UU)

Kald kjeller til lagerformål

- erstattes av bod, grunnet klimahensyn

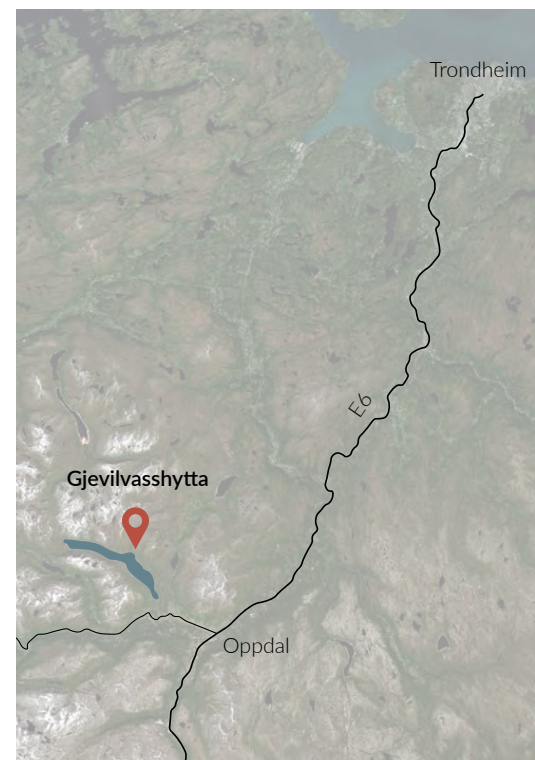
lokasjon.

Gjevilvasshytta ligger i Gjevilvassdalen, et landskapsområde ca 20 km nordvest for Oppdal, helt sør i Trøndelag. Dalen betraktes ofte som innfallsporten til fjellområdet Trollheimen, og består av en storslått og variert natur. Området ligger i nordboreal sone og preges av et unikt kulturlandskap med aktiv seterdrift, i kombinasjon med frodige, skogkledder lier. Fra Gjevilvatnets riviera reiser landskapet seg sakte oppover mot Trollheimens snaufjell og snøkledder tinder. Gjevilvassdalen ble i 1994 registrert som et nasjonalt viktig kulturlandskapsområde av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

De fleste som besøker Gjevilvasshytta kommer fra Trondheim og Oppdal, men det er også en hel del besøkende fra Oslo og utlandet. Majoriteten av de besøkende kommer med bil, da kollektivtilbudet i området er svært begrenset, særlig i lavsesong. Togrutene Trondheim-Oppdal og Oslo-Oppdal er imidlertid gode, men det er utfordrende å ta seg fra Oppdal og videre inn til Gjevilvasshytta, uten tilgang på bil. Tall viser at det heller ikke er belegg nok for å utvide kollektivtilbudet på strekningen.

Transport er et viktig bidrag til det totale klimaregnskapet for et opphold på Gjevilvasshytta, og for å forenkle mulighetene til å reise kollektivt etableres en subsidiert taxi-ordning med elbiler på Oppdal stasjon, for ruten Oppdal-Osen. Ordningen har et felles bookingsystem, som tilrettelegger for samkjøring, dersom flere besøkende skulle komme med samme tog. For å redusere biltrafikken i dalen ytterligere fjernes parkeringen ved hytten. I stedet benyttes parkeringen ved Osen, som i dag blir brukt vinterstid, når Gjevilvassveien er stengt. I tillegg finnes det en langtidsparkering lenger inn i dalen, men det forutsettes at parkeringen ved Osen blir den primære, året rundt.

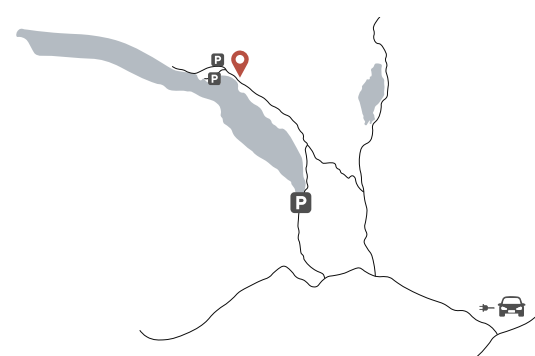
For å videre styrke Osen som nytt turknutepunkt etableres det et mindre senter for utleie av blant annet sykler, elsykler, kano, kajakk, skøyter og ski. Samtidig reetableres den tidligere båtruten Osen-Gjevilvasshytta, med båten *Trollheimen II*. Tilbudet gir gode muligheter til å ferdes miljøvennlig de siste 8 kilometerne inn til hytten, samtidig som turen er en opplevelse i seg selv. Ved å gå, sykle eller bruke vanntransport får de besøkende et fantastisk førsteinntrykk av området og dets kvaliteter, hvilket bidrar til å styrke stedstilhørigheten, natur- og turopplevelsen, samt den gode opplevelsen og mestringfølelsen av å komme frem.

Situasjonskart 1:1000 000

Situasjonskart 1:20 000

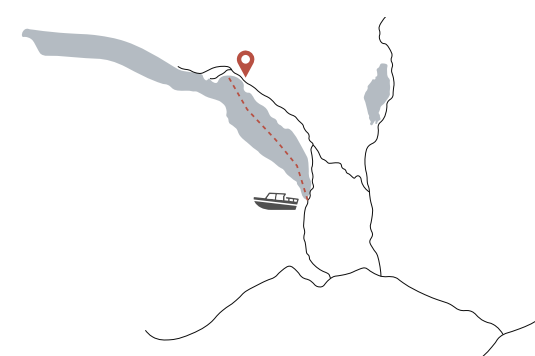
Transport og parkering

For å redusere biltrafikken i dalen fjernes parkeringen ved hytten. Eksisterende parkering ved Osen benyttes primært, og det tilrettelegges for en subsidiert taxi-ordning med elbiler, for ruten Oppdal-Osen. Ordningen har et felles bookingsystem, som tilrettelegger for samkjøring.

Nytt knutepunkt ved Osen

Osen etableres som et nytt turknutepunkt, med muligheter til å leie blant annet sykler, elsykler, kajakk, skøyter og ski. Det vakre kulturlandskapet og den nydelige utsikten mot Trollheimen gjør de 8 km inn til hytten til en perfekt start på turen, og styrker den totale tur- og turopplevelsen.

Båtrute reetableres

Den tidligere båtruten fra Osen til Gjevilvasshytta reetableres i høysesong. Å reise over Gjevilvatnet gir de besøkende en fantastisk opplevelse av landskapet som de ellers ikke ville ha fått, samtidig som det er et godt tilbud for de som er dårlige til beins og ikke kan gå/sykle 8 km.

situasjon og landskap.

Gjevilvasshytta ligger relativt lavt i en sørvendt skråning, rundt 50 meter over Gjevilvatnet. Skråningen har en helning på ca 21 % fra Gjevilvatnet og opp til hytta, deretter blir terrenget brattere. Tomten åpner seg mot sørvest, med gode sol- og temperaturforhold store deler av dagen. Det er tydelig at terrenget har spilt en viktig rolle ved plasseringen av bygningene i dalen, da de følger landskapets formasjoner.

Tomten er på rundt 62 mål, men grunnet utløpsområde for snøskred er det kun den sørlige delen som er byggbar (se analysehefte). Sør for tomten ligger et relativt uoversiktlig fireveiskryss samt parkering, hvilket reduserer naturopplevelsen på stedet.

Landskapssnitt A-A
1:2000

utfordringer og grep.

NATURVERN

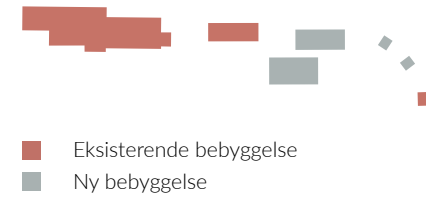
Stedstilpasning

Prosjektets dimensjoner, form og plassering forholder seg til terreng, sol, vind, utsikt og omkringliggende vegetasjon. Tilpasningen bidrar til å skape en energieffektiv hytte som er godt forankret til stedet og dets kvaliteter. Bygningene forholder seg i stor grad til dimensjoner og størrelser på omkringliggende bebyggelse. Gjevilvassdalen er klassifisert som et nasjonalt viktig kulturlandskapsområde og er preget av et høyt konflikt-nivå (se analysehefte). Derfor er det ekstra viktig å ta områdets særpreget og identitet i betraktning og tilpasse seg omgivelsene.

Oppdeling og organisering av ny bebyggelse

Det nye selvbetjente kvarteret deles opp i flere mindre bygninger og organiseres som et rekketun. Rekketunet er en naturlig måte å organisere bebyggelse i dalfører som Gjevilvassdalen - noe den eksisterende bebyggelsen i dalen også vitner om. Bygninger som følger landskapets formasjoner er godt tilpasset omgivelsene, samtidig som alle enheter får gode solforhold og storslått utsikt. Oppdelingen i mindre bygninger gjør også at det ubetjente kvarteret underordner seg anleggets hovedbygning, samtidig som små enheter enklere tilpasser seg landskapet og dalens eksisterende bebyggelse. Organiseringen er videre fleksibel med tanke på varierende besøkstall og oppvarmingsbehov, noe som er essensielt på en turistforeningshytte.

Lokale, naturlige materialer

Ved å bruke lokalproduserte materialer reduseres klimagassutslippene knyttet til bygningens totale klimaregnskap samtidig som den lokale næringen støttes og bygningen videre forankres til sine omgivelser. Tre, skifer og torv er primære materialer i prosjektet, mens materialer som betong og plast minimeres.

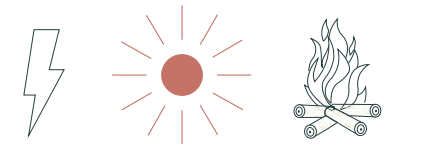
Transport

Majoriteten av dagens besøkende ankommer Gjevilvasshytta i privatbiler. For å redusere bilbruken tilrettelegger prosjektet for løsninger som heller fremmer bruk av kollektivtransport og myk transport. Fremkomstmidler som sykkel, kajakk eller til fots bidrar også til bedre helse for de besøkende.

Energiforbruk og oppvarming

Det nye selvbetjente kvarteret har vedfyring som primærkilde for oppvarming. Ved hentes lokalt på tomten. Solenergien brukes passivt gjennom store glasspartier mot sør og mindre vinduer mot nord. Solcellepanel og solfangere ble vurdert, men forkastet, da strømforbruket normalt er svært begrenset på en selvbetjeningshytte. I tillegg er anlegget allerede tilknyttet det kommunale strømmettet. Solcellepaneler kan fort bli et fremmedelement i det naturskjønne området og gi uheldige refleksjoner, hvilket videre frarådes i planbestemmelsene.

FUNKSJONALITET

Vedlikehold og dugnad

Grunnlaget for DNTs virksomhet er den omfattende dugnadsånden. Bygging og vedlikehold på dugnad forutsetter imidlertid at konstruksjon og arbeidsoppgaver ikke er altfor komplisert. Videre bør hytten være robust, med ordentlige materialer, som tåler stor bruk uten altfor stor slitasje, slik at vedlikehold minimeres.

2-40

Det nye selvbetjente kvarteret skal ha kapasitet til å huse opp imot 40 besøkende til samme tid. Det skal imidlertid også fungere godt for 1-2 personer. Problematikken løses gjennom å dele opp den selvbetjente delen i en rekke mindre enheter, slik at ikke hele bygningsmassen trengs å varmes opp dersom det kun er to overnattende.

Bruk

Det er viktig at hytten er tydelig i sin oppbygning og enkel å bruke. Grunnleggende funksjoner som matlaging, avslapping, tørking av klær og utstyr, soving etc må være godt tilrettelagt med tanke på funksjonalitet. Hytten må videre underbygge muligheter til både privatliv og sosial interaksjon.

Oppvarming

Mest essensielt for besøket på en selvbetjent hytte er behovet for oppvarming og at hytten rask blir varm etter ankomst. Gode, strategisk plasserte ovner, mindre bygninger, samt godt isolerte, lette konstruksjoner er viktige aspekter for en effektiv oppvarming.

Teknikk

Hytten er tilknyttet det kommunale strømmettet, som kan brukes ved behov. Den betjente hytten på området har et eget vann- og avløpssystem, men det er ikke behov for innlagt vann og avløp i den selvbetjente delen. Vann hentes i en kran på utsiden av hovedbygningen. Hytten er utstyrt med utslagsvask og utedoer. Et innlagt vann- og avløpssystem krever en viss temperatur i hytten året rundt, for å hindre frostutvikling i rørene. Dette ville gi hytten et økt energiforbruk og bidratt negativt til det totale klimaregnskapet.

Universell utforming

Universell utforming har ikke vært et hovedtema, men likevel en diskusjon i prosjektet. I dag er Gjevilvasshytta ikke universelt tilrettelagt, men i det nye anlegget blir alle grunnleggende behov som matlaging, soving og spising dekket. Det tilrettelegges for et trinnfritt inngangsparti og en ny universell utformet utedoer etableres.

OPPLEVELSE

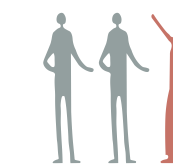
Møtet med naturen

Møtet med naturen kan være så mangt - visuelt, taktilt, audielt. Det kan være opplevelsen av naturkreftene - eller opplevelsen av å være skjermet fra dem. Oppgaven har fokus på at naturen står i sentrum, der arkitekturen tilpasser seg omgivelsene, og blir en del av landskapet. Arkitekturen fremhever den storslåtte fjellutsikten gjennom store glasspartier, samtidig som den gir mindre innrammede gløtt mot nærutsiktens mer intime opplevelse. Materialvalget trekker naturens elementer og taktilitet videre inn i selve hytten, slik at du til enhver tid blir minnet på hvor du befinner deg. Hyttens relativt primitive standard gir rom for et enklere liv, der vi kan finne tilbake til essensen av å leve i samspill med naturen.

Møtet med mennesket

Sosialisering og det gode møtet er en viktig del av kulturen på turistforeningshyttene. Hytten bør være godt tilrettelagt for at sosialisering kan skje - ikke bare med kaffekoppen i sofakroken, men også gjennom felles oppgaver. Å dele oppgaver og erfaringer på hytten er viktige bidrag til å skape eierskapsfølelse, samhold og bekjentskap. Det må dog være mulighet for å trekke seg tilbake for egentid og refleksjon.

Ute / inne. Skjermet / eksponert

Det nye ubetjente kvarteret gir muligheter til å oppleve naturen på ulike måter. Inne er du klimatisk skjermet og trygg for vær og vind, men med visuell kontakt med omgivelsene gjennom nøyte plasserte glasspartier og vinduer. Delvis skjermete terrasser og nisjer er plassert i overgangene mellom inne og ute. Naturens villmark er rett rundt hjørnet.

Kulturhistorie vs nybygg

Gjevilvassdalen er en nærmest uforandret, levende seterdal av høy nasjonal verdi, med fantastiske muligheter til å oppleve et unikt stykke norsk kulturhistorie. Området er stengt for hytteutbygging, et emne som er svært betent. Private utbyggere ser stor potensiale i dalen, men etableringen av store hyttefelt ville vært ødeleggende for områdets kvaliteter og sterke identitet. En utvidelse av Gjevilvasshytta bør derfor trå varsomt. Hvordan bygger vi slik at dalens identitet opprettholdes? Igjen er stedstilpasning et nøkkelbegrep. Gjevilvassdalen er et område med over 20 års konflikter i bagasjen - det er ikke her du tar deg for store friheter.

anlegget.

Dagens anlegg består av en fredet hovedbygning, en mindre ubetjent hytte samt en liten seterstue. Hovedhytten er sammensatt av to bygninger. Sliperstua fra Lønset og Tingstua fra Syrstad i Meldal, samt et mellombygg og en ansattedel. Verken Sliperstua eller Tingstua ble opprinnelig oppført på stedet, men flyttet til anlegget etter hvert som det ble behov for mer plass.

Å sammenføre flere bygninger er imidlertid uvanlig for bebyggelsen i Gjevilvassdalen - var det behov for mer plass bygdes et hus til. Dette er en tankegang som videreføres i prosjektet av flere grunner. Ved å dele opp bebyggelsen kan anlegget enkelt utvides i etapper, etter hvert som behovet øker (se diagram til høyre over utviklingens rekkefølge). I dag har den ubetjente delen en kapasitet på 10 sengeplasser, men vertinnen på Gjevilvasshytta mener det er behov for totalt 20 plasser. Trondhjems turistforening ønsker imidlertid 30-40 sengeplasser. Videre er det mer energieffektivt å bygge flere mindre bygninger, med tanke på oppvarmingsbehov. Besøktallet på Gjevilvasshytta vil variere stort i løpet av året og det er viktig at hytten passer for grupper på både 1-2 personer og 30-40 personer. Dette løses også gjennom å dele opp det nye ubetjente kvarteret i flere mindre bygninger.

Det nye kvarteret består av en større bygning, kalt *Okla* og et annekst kalt *Storhornet*. Bygningene er oppkalt etter fjell i nærheten, som hyttene henvender seg mot. I tillegg består anleggets ubetjente del av en rekke mindre private enheter, samt dagens eksisterende ubetjente hytte, som transformeres til hunderom. *Okla* fungerer som anleggets hjerte utenom sesong, og inneholder alt av nødvendige funksjoner som kjøkken, oppholdsareal, proviantlager, tørkeloft og soveplasser. *Storhornet* er et roligere kvarter, bestående av ekstra soveplasser, som kan benyttes ved behov. I tillegg finnes det her et par lesekreker som fungerer som ekstra oppholdsareal. I høysesongen disponeres *Storhornet* kun av betjeningen, da anlegget har behov for flere ansattrom.

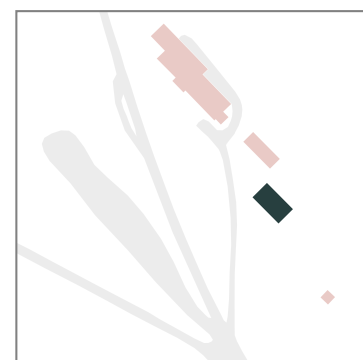
Tilslutt fjernes parkeringen nedenfor anlegget, for å redusere biltrafikken i dalen og skape en hyggeligere og ryddigere situasjon. Fireveiskrysset deles opp i separate avkjørsler, der de to øverste veiene har minimal trafikk. Oppkjøringen til Gjevilvasshytta bevares grunnet behov for varelevering og ansattparkering, samt nyetablert handikapparkering bak hovedhytta. Veien i midten leder kun opp til tre setrer.

1 Dagens situasjon. Eksisterende bebyggelse markert i rødt.

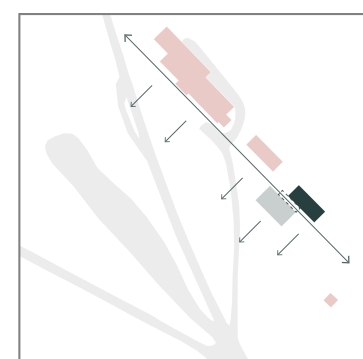
2 Nytt turknutepunkt etableres ved Osen.

3 Okla, med alt av nødvendige funksjoner bygges.

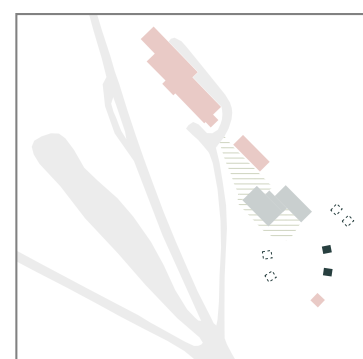
4 Eksisterende ubetjent hytte transformeres til hunderom.

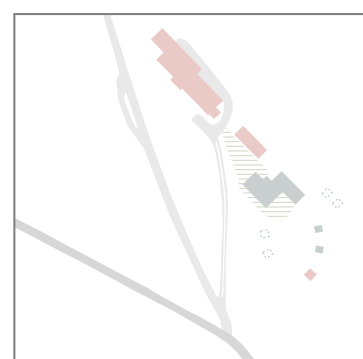
5 Storhornet og mellompartiet bygges. Siktlinjer opprettholdes.

6 Uteområder og dekker opparbeides.

7 Småhyttene bygges etter hvert som det er behov for mer plass.

8 Eksisterende parkering fjernes etter at byggeprosessen er over.

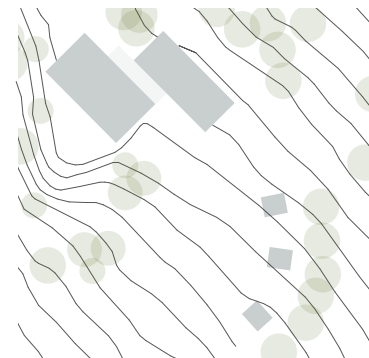
uteområder.

Prosjektet tar sikte på at naturen står i fokus. For mye tilrettelegging kan gjøre at omgivelsene mister sin vilde karakter, en karakter som trolig er en av de største grunnene til at folk søker seg ut til plasser som Gjevilvasshytta. Med det sagt er Gjevilvassdalen også et kulturlandskap - et landskap med menneskelig påvirkning under en lengre periode. Det er altså ikke helt fremmed å, til en viss grad, opparbeide uteområdet.

Mange mennesker på samme område fører til slitasje i naturen, som for eksempel nedtråkket vegetasjon og gjørmete stier. Ved å tilrettelegge for gode utendørs stier og dekker kan sirkulasjonen kontrolleres til stor grad, slik at den omkringliggende naturen forblir intakt. I prosjektet er dekkene opparbeidet av lokal oppdals-skifer, som smelter godt inn i naturen og blir en del av landskapet.

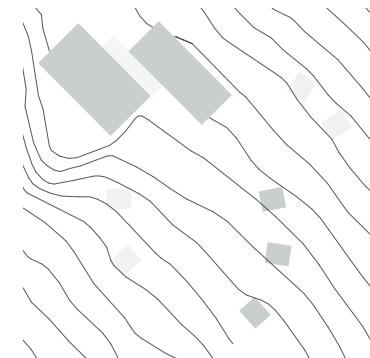
Grunnet høy markfuktighet på tomten (se analyseheftet) løftes bygningene opp fra bakken og plasseres på plinter. Punktfundamentering reduserer inngrepene i landskapet, da grunnen kun trenger å graves ut rundt plintene. Plintene plasseres i rikelig med drenerende masser, for å sikre mot tele.

Videre reduseres inngrepene på tomten, gjennom at bygningene brukes til å skape uterommene. Bygningenes plassering i forhold til hverandre danner varierte uterom, med tanke på sol og skjerming, samtidig som muligheter til utsikt blir ivarettatt. Mellom de to større bygningene, Okla og Storhornet, er det satt opp et takoverbygg med et portrom. Portene fungerer som en fleksibel levegg, som kan lukkes på vindfulle dager og skape et lunt uteområde i sørøst. På stille dager, eller når hytten ikke er i bruk, kan portene åpnes, slik at siktlinjene gjennom hele anlegget tas vare på, samtidig som snøfonner hindres fra å samle seg opp rundt inngangspartiene.

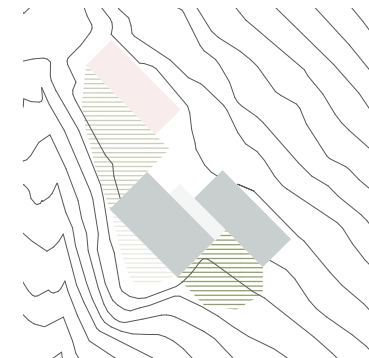
Plassering i forhold til landskap

Bygningene følger landskapets hovedtrekk, samt tilpasses og benytter seg av vegetasjonen på tomten. Terrenget sørvest for hytten er en menneskeskapt fylling som underordnes de større terrengformasjonene. Bygningene er bevisst trukket litt tilbake fra fyllingen, slik at de ikke blir mer fremtredende fra veien enn anleggets hovedhytte.

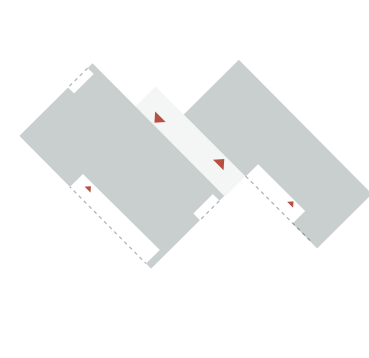
Plassering av småhyttene

Ifølge Trondhjems turistforening ønsker flere besøkende et mer privat tilbud på anlegget, som i prosjektet tar form i mindre hytteprototyper. Størrelsen gjør hyttene fleksible med tanke på plassering, og de installeres etter hvert som det er behov. I prosjektet er de plassert langs med skogholten i sørøst og trukket litt unna hovedanlegget, for å skape en mer privat situasjon.

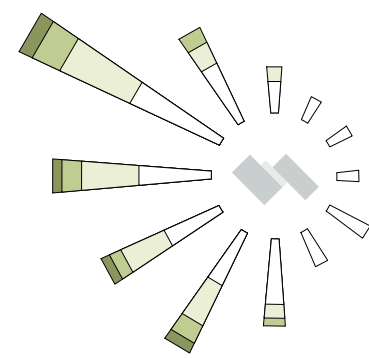
Differensierte uteplasser

Bygningenes plassering i forhold til hverandre bidrar til å skape differensierte uteplasser. Uteplassen i sørøst er beskyttet fra vind og har morgen- og middagssol. Uteplassen i nordvest er ubeskyttet mot vind, men med solvegger for ettermiddagssol og kveldssol. Videre gir terrasser og nisjer i bygningene mindre, skjermete uterom.

Innganger og terrasser

Alle inngangene er plassert på hyttens langsider, for å unngå turbulens og snøoppsamling foran inngangene. Terrasser og nisjer er trukket inn under tak, som en del av bygningskroppen, og skaper en variasjon av snø- og regnfrie uterom. Terrassene er videre beskyttet mot den verste vinden fra nordvest.

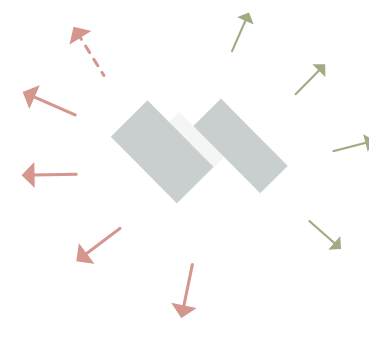
Plassering i forhold til vind

Ved å plassere bygningene med kort-siden mot den herskende vindretningen reduseres hyttens energitap. Gode, skjermede uteplasser sikres gjennom at bygningene forskyves i forhold til hverandre, med mulighet for å lukke porten mellom dem, samt gjennom nisjer i bygningskroppene.

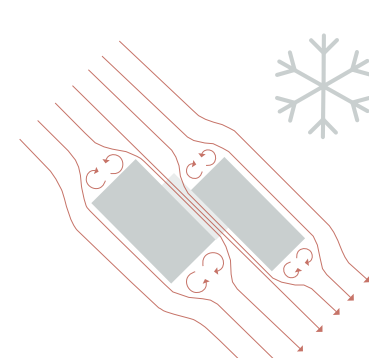
Plassering i forhold til sol

Bygningskroppene er plassert med langsiden mot sørvest, hvilket gir gode solforhold og muligheter til passiv oppvarming, da den maksimale solinnstrålingen kun reduseres med ca 15 %. Bygningene ligger i tillegg i en sørvendt skråning, hvilket gir gode solforhold hele dagen.

Plassering i forhold til utsikt

Den storslåtte og varierte utsikten er en av tomtenes største kvaliteter. Forskyvningen av bygningene sikrer tilgang til både fjellutsikt (rød) og nærutsikt (grønn) for begge hyttene. Hytten Okla er videre trukket frem, slik at den ser forbi hovedhytten og får utsikt mot nettopp fjellet Okla og Gjevilvasskamban.

Plassering i forhold til snø

Diagrammet viser turbulens ved rådende vindretning, hvor det på vinterstid vil samle seg opp snø. Ved å holde porten i mellompartiet åpen når hytten ikke er i bruk reduseres området med turbulens, og dermed også størrelsen på snøfonnene.

Okla.

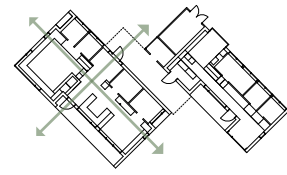
Bruksareal: 112,5 m²
Soveplasser: 16

Okla er den største bygningen i det selvbetjente kvarteret og fungerer som anleggets hjerte utenom sesong. Her finnes alt av nødvendige funksjoner, som muligheter til matlaging, oppholdsrom, proviantlager, tørkeloft og soveplasser.

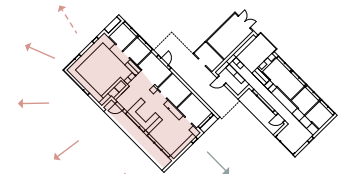
Inngangssituasjonen er lagt under tak, med benk plass til å sette fra seg sekken på, når nøkkelen finnes frem. Takoverbygget på mellompartiet muliggjør også for oppbevaring av sko utendørs, dersom de er i behov av lufting etter en lang dag på tur. I tillegg er det god plass til å sette fra seg ski i veggstativet på motsatt side av benken. Dekket i mellompartiet er av oppdalsskifer, som videre trekkes inn i den våte gangsonen, og skaper en glidende overgang mellom ute og inne. Det første som møter deg når du kommer inn er utsikten over fjellmassivene på andre siden hytten. Fra gangen har du videre direkte oversikt over primære fasiliteter som kjøkkenet, peisestuen, samt den store, sentrale peisen, bestående av en mindre vedovn og en større glasspeis, som er synlig fra alle hyttens oppholdsrom. Peisen er tilknyttet kjøkkenet, der den beskyttende steinplaten rundt fungerer som ekstra benk plass. Hytten er utstyrt med et matlager, direkte tilknyttet kjøkkenet.

Inngangsplanet har alt av nødvendige funksjoner, som matlaging, spisestue, soverom og terrasse, og er universelt utformet. Ellers følger hytten terrenget og trapper seg opp mot nordvest. Nivåforskjellene fungerer som soneinndelere og skaper en dynamisk vandring gjennom bygningen. Sirkulasjonen skjer på langs, via en gjennomlyst hovedakse, med høye vinduer i endene. Gjennomlys sikres også på tvers av bygningen i inngangspartiet, samt dersom skyvedørene inn til soverommene står åpne. Inngangene til soverommene markeres enten som nisjer i den sentrale skapveggen, som løper langs hovedaksen, eller gjennom et opptrinn, for å sikre en semiprivat sone mellom oppholdsareal og soverom.

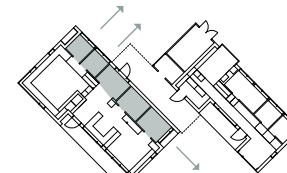
De ulike sonene i bygningen er plassert med tanke på døgnrytme. Sovesonene legges mot den mørkere nordøstsiden, for å skape en mer intim sovesituasjon. Spisearealet plasseres i øst, der det høye endevinduet sørger for nydelig morgenlys. Utsikten rettes mot fjellene på andre siden Gjevilvatnet, som i stunden treffes av solens første stråler. Peisestua er plassert mot nordvest og kveldssolen. Herfra har du full oversikt over adkomst-situasjonen og kan følge med på om det kommer flere besøkende, da de fleste ankommer hytten på kveldstid.

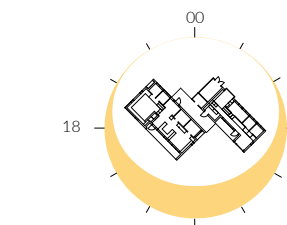
Siktlinjer
Bygningen har gjennomgående siktlinjer både på langs og på tvers av bygningen, for gjennomlys og kontakt med omgivelsene. Kom inn - se ut.

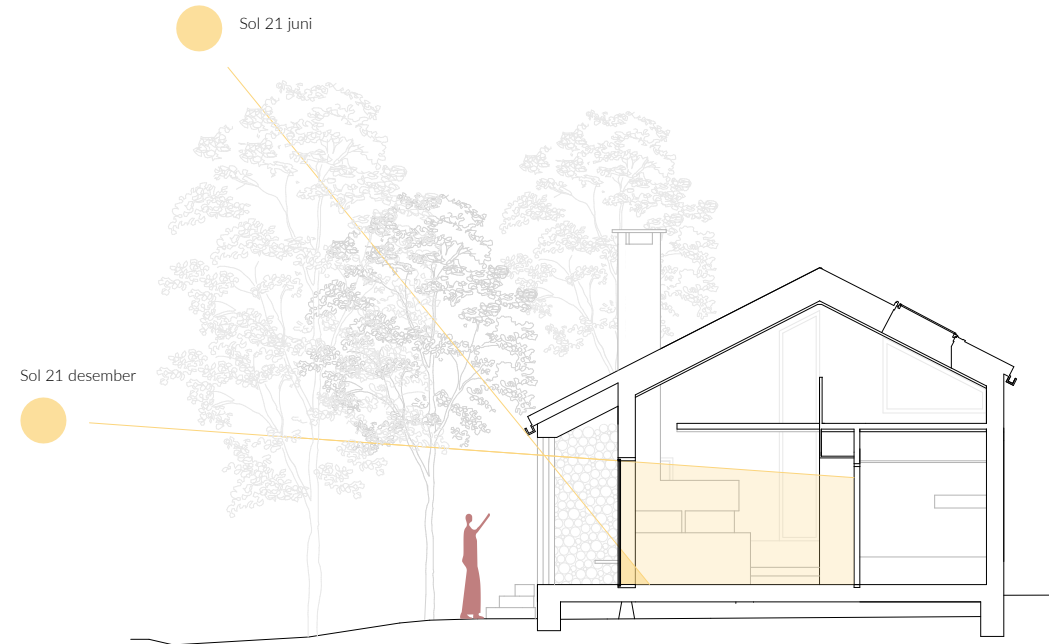
Oppholdsrom mot sør
Hytten har en soneinndeling på langs av bygningen, der alle oppholdsrom vender mot den varme sol siden og den fantastiske utsikten over fjellmassivet.

Sovesoner mot nord
Sovesonene vender mot skoglia og nærutsikten på den noe kaldere nordøstsiden. Plasseringen gir en rolligere, mer intim sovesituasjon.

Døgnrytme
Sonene i hytten følger døgnrytmen. Soveplasser i nord, frokostbordet i øst og peisestuen mot kveldssolens gyldne lys.

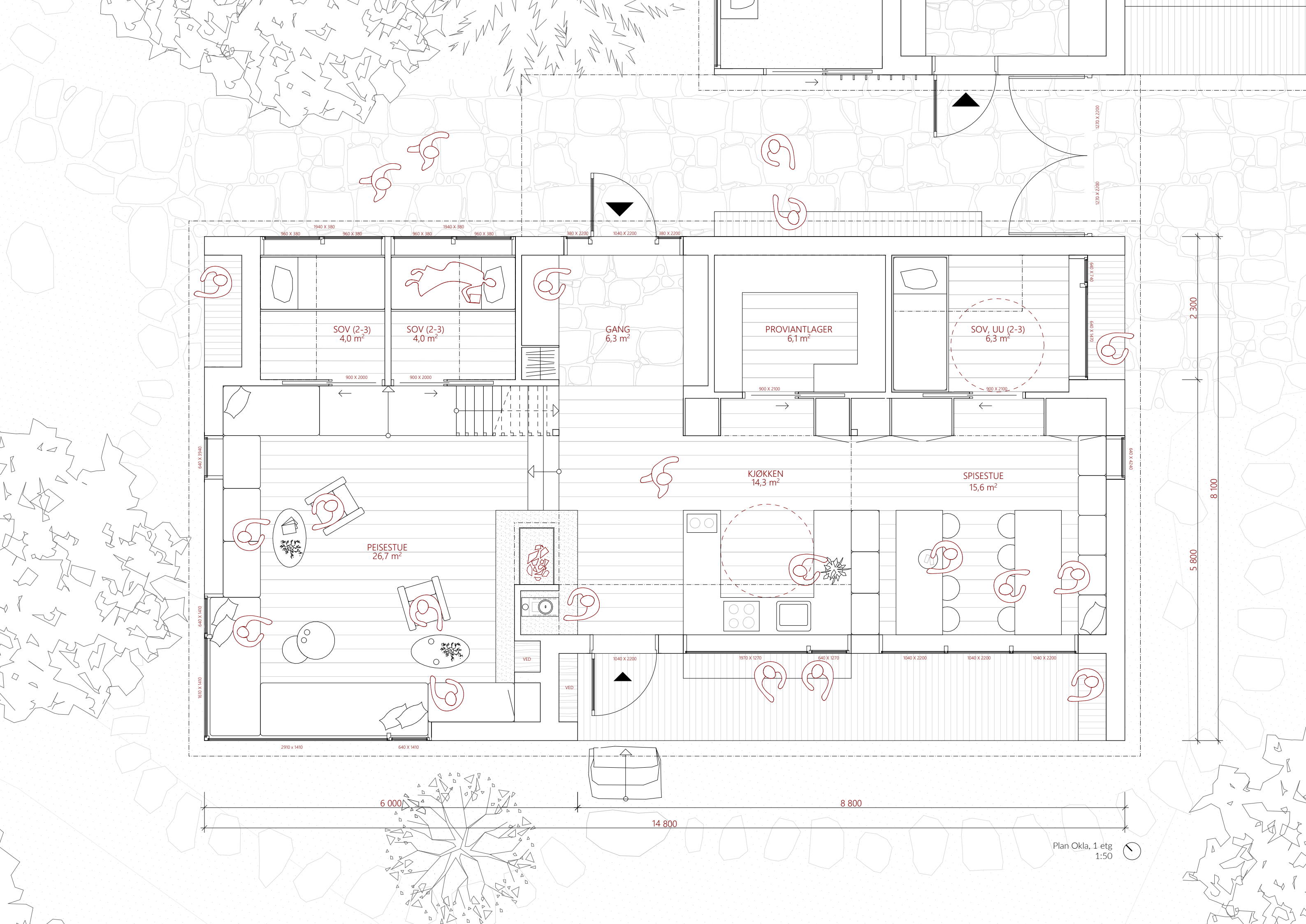

Henvendelse mot sørvest
Store vinduer vender mot sørvest for å trekke inn naturen og utsikten. I oppvarmingsperioden fungerer glassflatene som et drivhus, ved at solens stråler hjelper til å varme opp hytten. Sommerstid sørger tak-utstikkene på terrassene, samt omkringliggende vegetasjon, for å redusere solinnstråling og hindre overoppheting. Terrassene fungerer videre som delvis klimatisk skjermede overganger mellom inne og ute.

Soverommene
Soverommene vender mot nordøst og har små vinduer, for å redusere varmetapet mot den noe kaldere nord siden. Vinduene er nøye plassert og dimensjonert til å gi nydelige gløtt mot nærutsikten fra sengen, uten at forbi passerende har noe særlig innsyn.

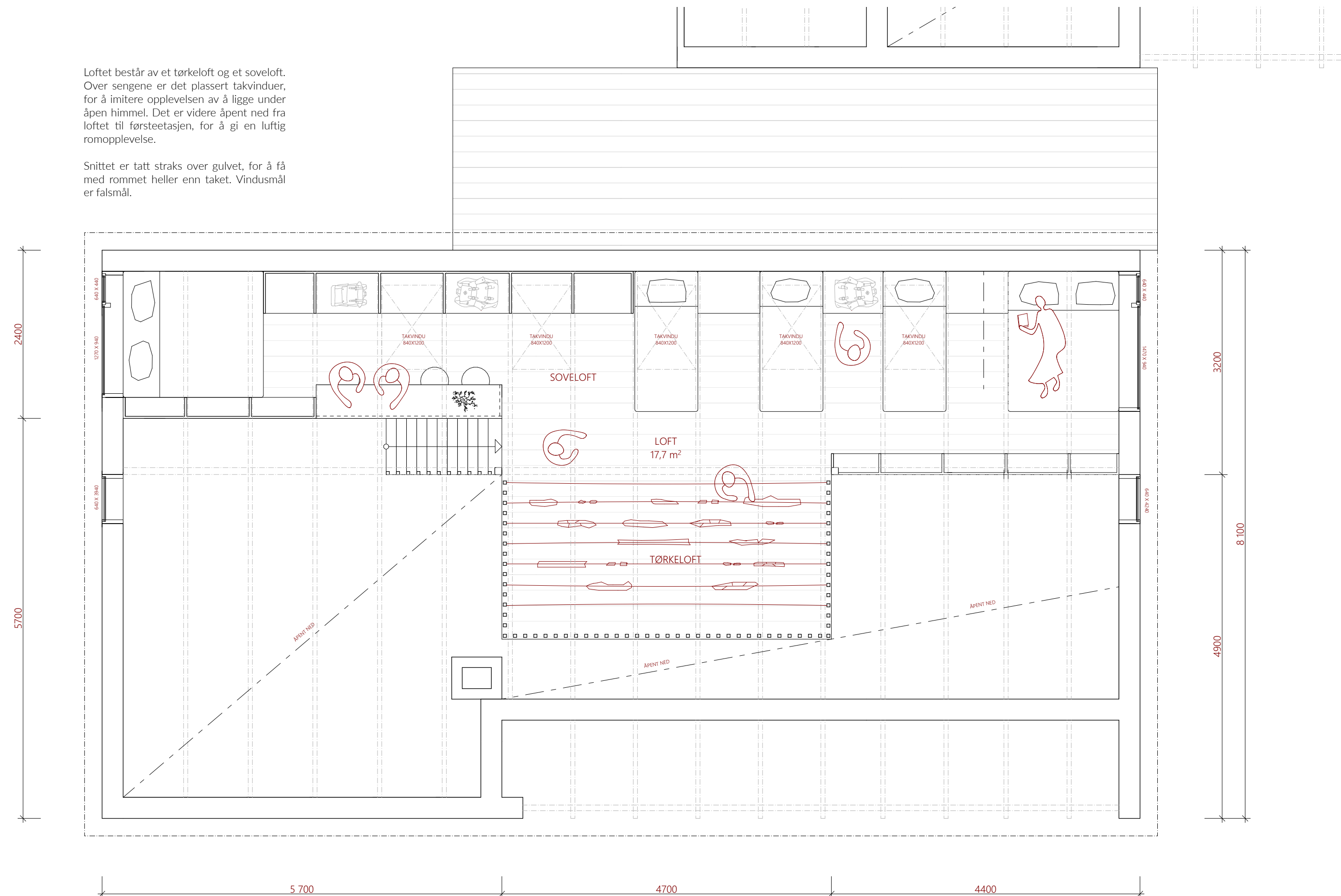
Soverommene er komprimert ned til et minimum på 2x2 meter, men de lange vinduene, skyvedørene og sengenes overlappende plassering gir likevel et rom hvor det er godt å være, med god lagringsplass til sekkene under den øverste køyen. Den nedre sengen kan trekkes ut til å bli 120 cm, med plass til et forelsket par.

Plan Okla, 1 etg
1:50

Loftet består av et tørkeloft og et soveloft. Over sengene er det plassert takvinduer, for å imitere opplevelsen av å ligge under åpen himmel. Det er videre åpent ned fra loftet til førsteetasjen, for å gi en luftig romopplevelse.

Snittet er tatt straks over gulvet, for å få med rommet heller enn taket. Vindusmål er falsmål.

Plan Okla, loft
1:50

Illustrasjon peisestue,
umåbært

langsnitt okla.

Som tidligere nevnt følger bygningen terrenget, som heller svakt mot sørøst. Terrengetilpasningen resulterer i mindre, dynamiske nivåforskjeller og bidrar til å skape overganger mellom de ulike sonene i hytten. Et bredt trappetrinn foran soverommene markerer for eksempel en semiprivat sone mellom oppholdsareal og sovesone.

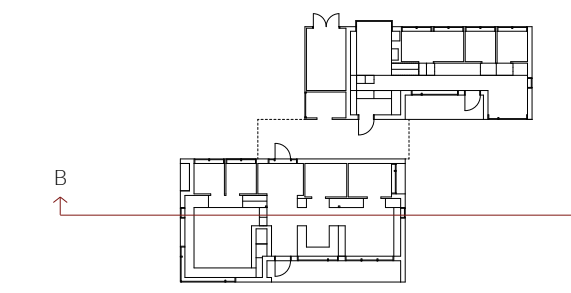
Hytten har en relativt åpen planløsning, der loftet brukes til å gi rommene varierte takhøyder og karakterer. Inngangssituasjonen, soverommene og delvis kjøkkenet er plassert under loftet, for å skape en mer intim opplevelse i disse sonene. Spisestuen og peisestuen har full takhøyde og store vinduer, for å få frem rommenes fulle potensiale og den fantastiske utsikten. For å styrke den romslige opplevelsen, og spre varmen fra ildstedet, er det i tillegg åpent opp til loftet.

Tørkeloftet består av en luftig konstruksjon som krager ut over kjøkkenet. Dette er normalt den varmeste sonen i hytten og et godt sted å tørke våte klær på, da spillvarme fra både matlaging og peisfyring stiger oppover. Både loftet og trappen henger fra taket i trespiler. I tillegg fungerer trespilene som rekkverk og feste for kleslinene, gjennom små kroker. På soveloftet er de tette veggene fra skapseksjonen i første etasje trukket oppover som rekkverk, slik at det er mulig å skifte klær på loftet, uten å stå på utstilling.

Lokalprodusert furu er gjennomgående brukt i interiøret, for å skape en helhetlig, lys og naturnære atmosfære. Brede, robuste bord av ubehandlet furu er brukt som innvendig kledning, mens kryssfiner av furu er brukt i all fast interiør. Sofaene er kledd med et godt og slitesterkt ullstoff, i en mørkegrønn nyanse. Stoffet skaper en kontrast til det ellers lyse interiøret og gjenspeiler fargene på vegetasjonen utenfor vinduet.

Interiøret består i hovedsak av ulike varianter av furu, samt ullstoffer i forskjellige naturfarger.

Snitt B-B
1:50

storhornet.

Bruksareal: 75 m²
Soveplasser: 17

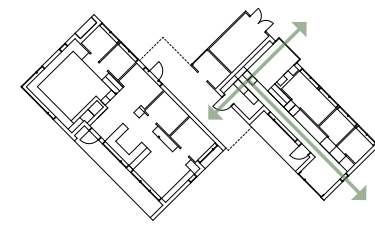
Storhornet fungerer som et annekset til Okla, med soveplasser og lesestoler. Hytten tas i bruk dersom det er mange besøkende på anlegget og behov for flere sengeplasser. Tanken er at Storhornet skal ha en roligere karakter og atmosfære enn Okla, slik at det blir mulig å trekke seg tilbake når det er mange besøkende på anlegget, hvis ønskelig. I høysesong reserveres hytten for betjeningen og benyttes som ansattrom.

Storhornet ligger i brattere terreng enn Okla, og trapper seg opp med landskapet. Nivåforskjellene utnyttes til å skape mindre oppholdssoner, markerte inngangssituasjoner til soverommene samt varierte sitteplasser langs den horisontale kommunikasjonsaksen. Dette resulterer i at gangsonen nærmest blir til et langstrakt oppholdsrom, som vender mot den spektakulære utsikten.

I begge endene av akse er små lesestoler plassert. Oppholdssonene i Storhornet er mindre og mer intime enn i Okla, for å skape en variasjon innad i anlegget. Lesestolene vender hver sin vei, for å gi differensierte soner og naturopplevelser. Oppholdssonen ved inngangen er noe større, med et karnapp som skyter ut mot skoghollet og det frodige grønne. Karnappet rammer inn nærutsikten og sørger for å gi inngangspartiet direkte siktlinjier ut mot naturen. Denne sonen har også en innebygd peis, som benyttes til både peiskos og oppvarming av hytten.

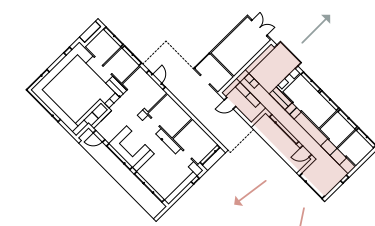
Storhornet har totalt 17 sengeplasser, fordelt på to 2-3-mannsrom, et 4-6-mannsrom samt soveloft med plass til fem personer. I tillegg kan lesestoler og sofaer benyttes som sengeplasser, dersom det skulle være behov. Liksom i Okla vender soverommene mot nordøst, med fokusert utsikt mot skoghollet. Det grønne omgivelsene har en beroligende effekt på psyken og skaper en trygg og fredelig sovesituasjon. Vinduene slipper inn solens første stråler om morgenen, og gir en god start på turdagen.

I hyttens nordvestre del er en isolert bod og en universelt utformet utedo plassert. Anlegget har fire utedoer fra før, plassert i enden av den eksisterende ubetjente hytten. Dette er tilstrekkelig for å betjene også de nye bygningene, men ingen av utedoene er universelt utformet. For å sikre tilgjengelighet for en større brukergruppe blir det derfor installert en slik do i anleggets nye del, med adkomst fra mellompartiet.

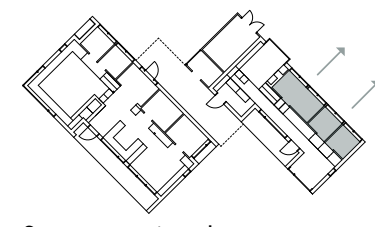
Siktlinjier

Bygningen har siktlinjier både på langs og tvers av bygningen, for gjennomlys og kontakt med omgivelsene. Kom inn - se ut.

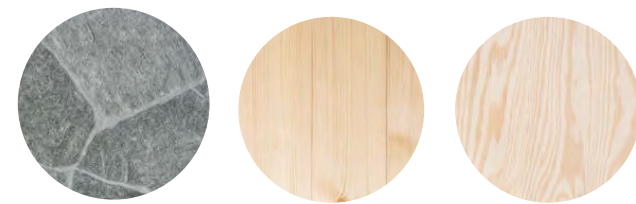
Oppholdssoner mot sør

Hytten har en soneinndeling på langs av bygningen, der de fleste oppholdssoner vender mot den varme sørsiden og den fantastiske utsikten over fjellmassivet. Storhornet har i tillegg en karnapp ut mot skoghollet, der du kan ligge å lese, omgitt av det grønne.

Sovesoner mot nord

Sovesonene vender mot skoglia og nærutsikten på den noe kaldere og mørkere nordøstsiden. Plasseringen gir en roligere, mer intim sovesituasjon og muligheter til å våkne med solens første stråler.

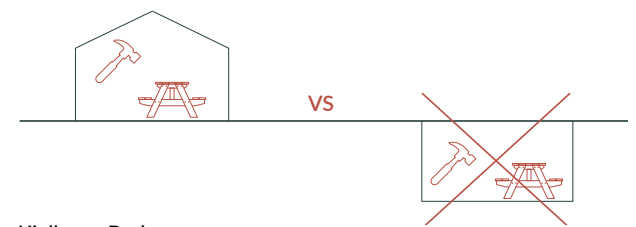

Materialitet

Både Storhornet og Okla har samme materialpalett, for å skape gjenkjenning, identitet og en helhetlig opplevelse av hyttene. Materialene er hentet lokalt, for å gi bygningene en sterkere stedstilhørighet.

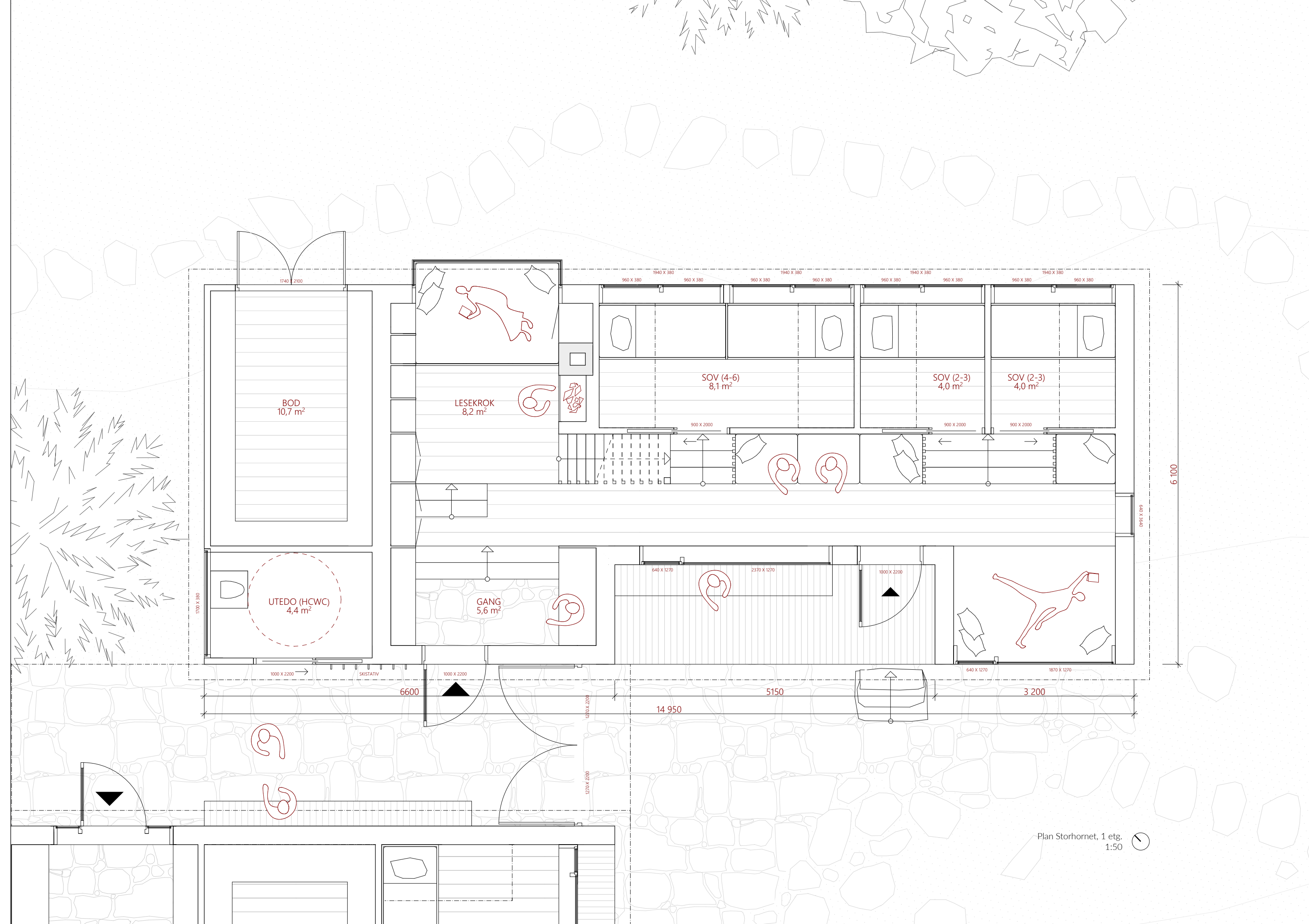
Den utvendige oppdalskiferen følger med inn i den våte gangsonen og skaper en glidende overgang mellom inne og ute. For øvrig består gulvet i hytten av et robust tregulv i furu. Fast interiør er laget i kryssfiner av furu, der de større platene bryter noe med rytmen i den innvendige kledningen, samtidig som helheten opprettholdes. Det lyse interiøret vil videre gi en harmonisk overgang mot de snødekte uteområdene vinterstid.

Terrassene består også av furu, men her er det malmfuru som brukes, for ekstra holdbarhet mot de klimatiske forholdene. Materialiteten i terrassene skal gjenspeile interiøret, for å skape en glidende overgang mellom inne og ute også i denne sonen, samt sørge for at rikelig med lys reflekteres inn i oppholdsrommene, til tross for takstikket.

Kjeller vs Bod

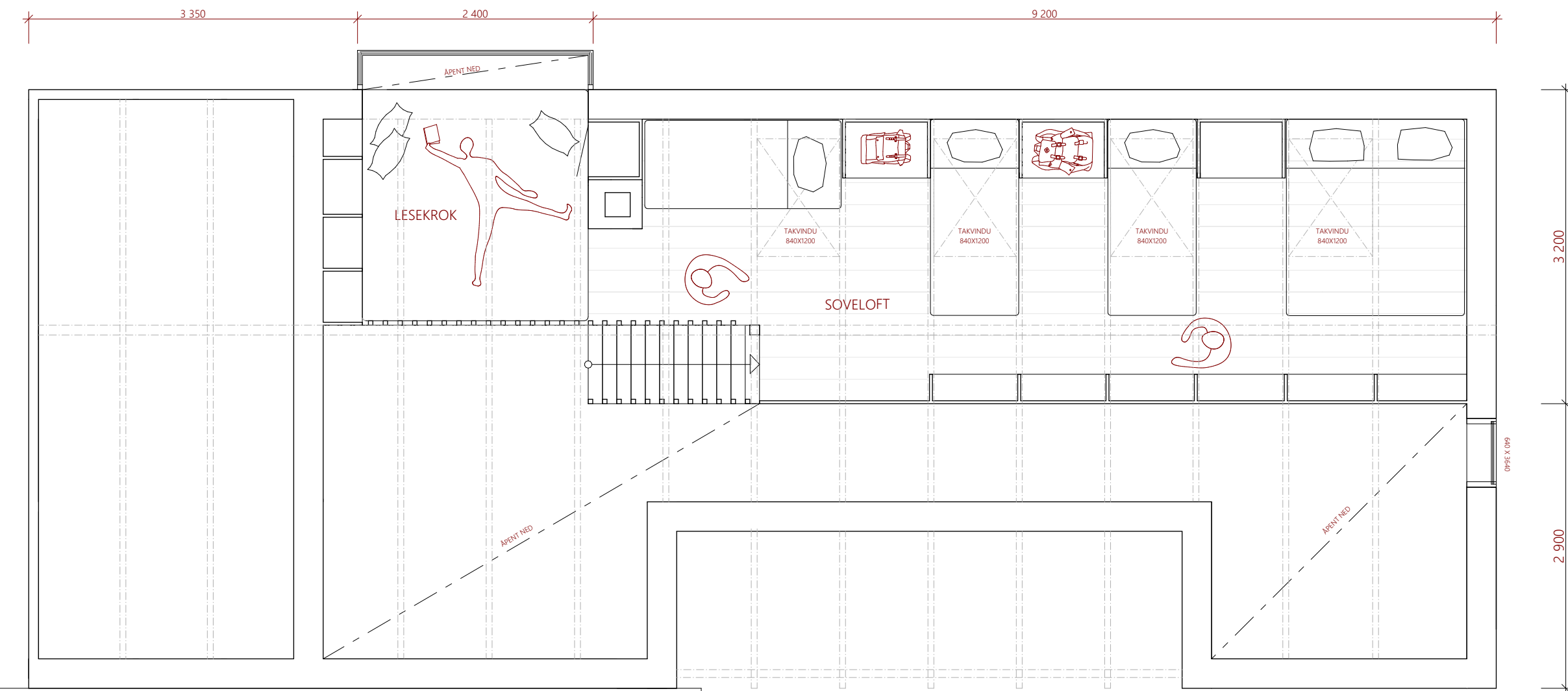
Turistforeningen etterspurte en kald kjeller, til oppbevaring av utemøbler etc. I prosjektet er denne erstattet med en bod, pga miljøproblematikk. Å installere en kjeller i et område med høy markfuktighet ville krevd store mengder betong og gi betydelige utslag på det totale klimaregnskapet. En bod ivaretar samme funksjoner som en kald kjeller, samtidig som det både er billigere, mer bærekraftig og mer tilgjengelig.

Plan Storhornet, 1 etg.
1:50

Loftet består av et soveloft og en lese krok. Liksom i Okla er det plassert takvinduer over sengeplassene, for å imitere opplevelsen av å ligge under åpen himmel. Rommet har åpen planløsning, med kontakt ned til 1 etg.

Snittet er tatt straks over gulvet, for å få med rommet heller enn taket. Vindusmål er falsmål.

Plan Storhornet, loft
1:50

Illustrasjon fra
gangsonen

langsnitt storhornet.

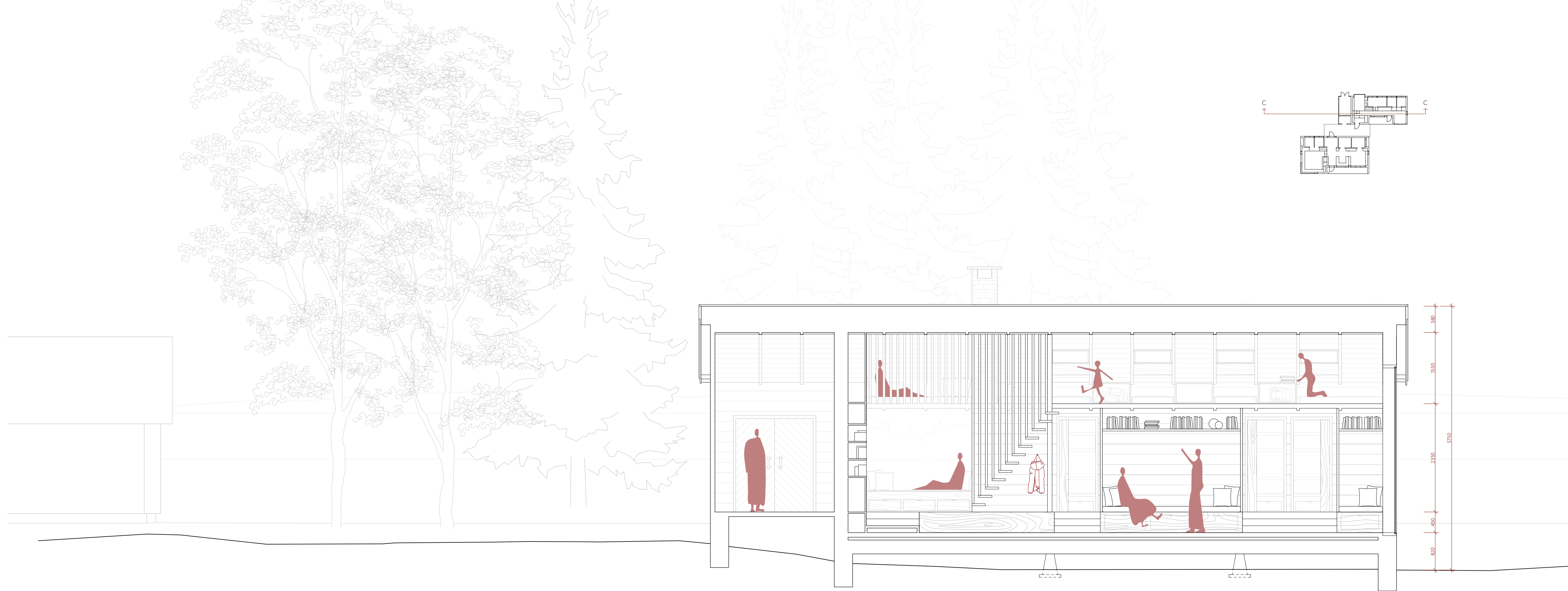
Storhornet ligger i skrånende terreng og tilpasser seg landskapet til enda større grad enn Okla, gjennom å trappe seg opp langs lia. Nivåforskjellene i Storhornet benyttes til å skape mer private inngangssituasjoner til soverommene samt varierte oppholdssoner og sitteseksjoner.

Bygningen er smalere og noe lavere enn Okla, med en mer intim og rolig atmosfære. Liksom i Okla er det åpent fra første etasje opp mot loftet, med dobbel takhøyde over gangsonen samt over sofakroken som vender mot utsikten. Den store takhøyden, sofakrokene, kontakten med loftsetasjen samt det store vinduet i enden bidrar til å gi gangsonen en bedre romfølelse, slik at den oppleves som et langstrakt rom heller enn en transportåre. Store glasspartier ut mot utsikten gjør videre at gangsonen oppleves som luftig og sjenerøs.

Storhornets innvendige materialpalett er helt lik den vi finner i Okla, for å skape gjenkjenning, identitet og helhet mellom bygningene.

Interiøret består i hovedsak av ulike varianter av furu, samt ullstoffer i forskjellige naturfarger.

Snitt C-C
1:50

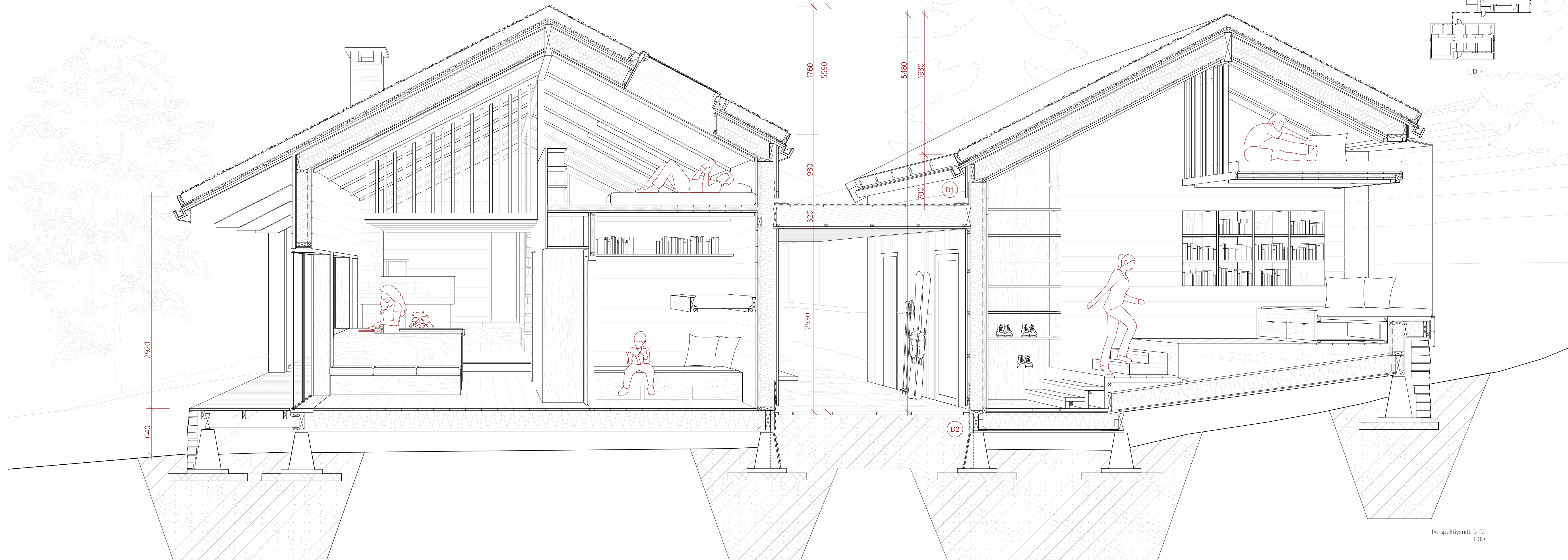
konstruksjon.

Hyttene består av et godt isolert bindingsverk. Konstruksjonen er løftet opp fra den fuktige bakken og står på et punktfundament av plinter, for å redusere inngrepene på tomten og minimere bruken av betong. Rundt hele hytten er det bygd opp en tørsteinsmur av oppdalskifer, for å gi bygningen et mer jordnært uttrykk. Tørsteinsmuren kunne ha vært bærende, men det er valgt å ha plintfundament også her, for å hindre uheldige setninger grunnet tele. Bakken rundt plintene er godt drenert, for å videre sikre mot tele og fukt. Konstruksjonen følger terrengets formasjoner, hvilket er særlig tydelig i Storhornet, der det isolerende gulvbjelkelaget er lagt parallelt med bakkens helning. Dette gir muligheter til å leke med ulike nivåforskjeller, for å skape en variasjon av soner i bygningene.

Med unntak for den eksisterende ubetjente hytten består de fleste av dalens bygninger av tømmerkonstruksjoner. Moderne varianter av tunge trekonstruksjoner, som for eksempel massivtre, ble vurdert, men forkastet grunnet funksjonalitet og oppvarmingsbehov. Tunge konstruksjoner tar lenger tid å varme opp, men magasinerer varme. Brukeranalysen viste dog at varme-magasinerer ikke er nødvendig, men snarere ville ha vært bortkastet energi, da de besøkende svært sjeldent oppholder seg mer enn ett natt på hytten. Viktigere er det at hytten raskt får opp temperaturen etter ankomst, og derfor falt valget på en godt isolert, lettere konstruksjon. Hyttens primære oppvarmingssystem er vedfyring.

Taket består av et moderne torvtak, som bæres av tversgående limtrebjelker, samt i mønet. Torven hentes lokalt og gjør at bygningen skir inn i omgivelsene på en god måte, samtidig som det til viss grad er isolerende. Takbjelkene fortsetter visuelt ut over terrassen, men er ikke gjennomgående. Dette for å redusere risikoen for kuldebroer og at eventuell utvendig råte sprer seg innover i konstruksjonen.

Prosjektet har en ambisjon om å skape sunne, bærekraftige løsninger, derfor er det valgt å bruke naturlige materialer, som tre, stein og torv, til så stor grad som mulig. Bruken av materialer som betong og plast reduseres. Konstruksjonen er pustende, og isoleres med trefiberisolasjon, for å skape et godt inn klima og god luftkvalitet. Samtidig er det en konstruksjon som godt takler de store fukt- og temperatursvingningene som bruken av en selvbetjent hytte fører med seg.

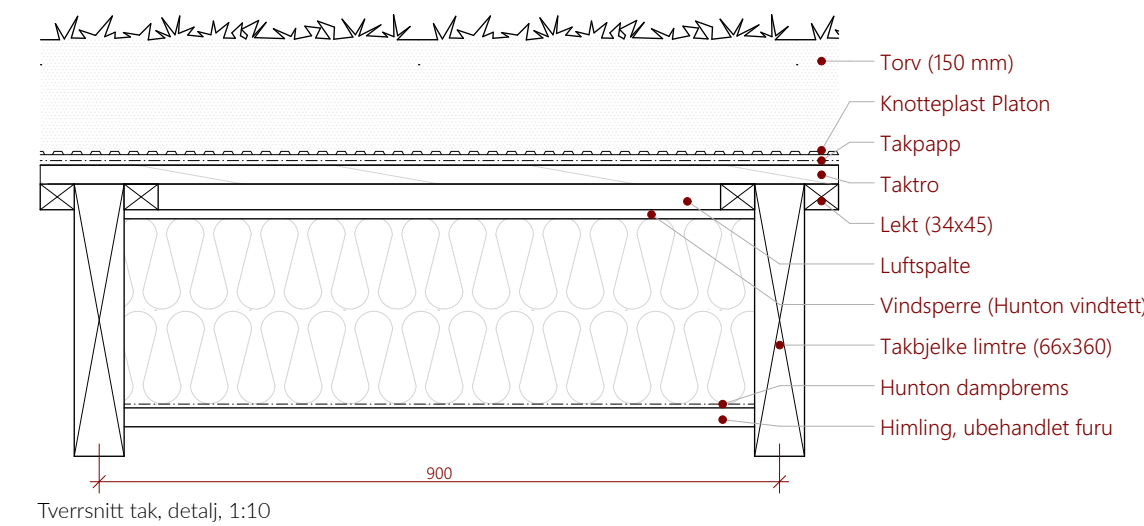
Perspektivsnitt D-D,
1:30

tak og vegg.

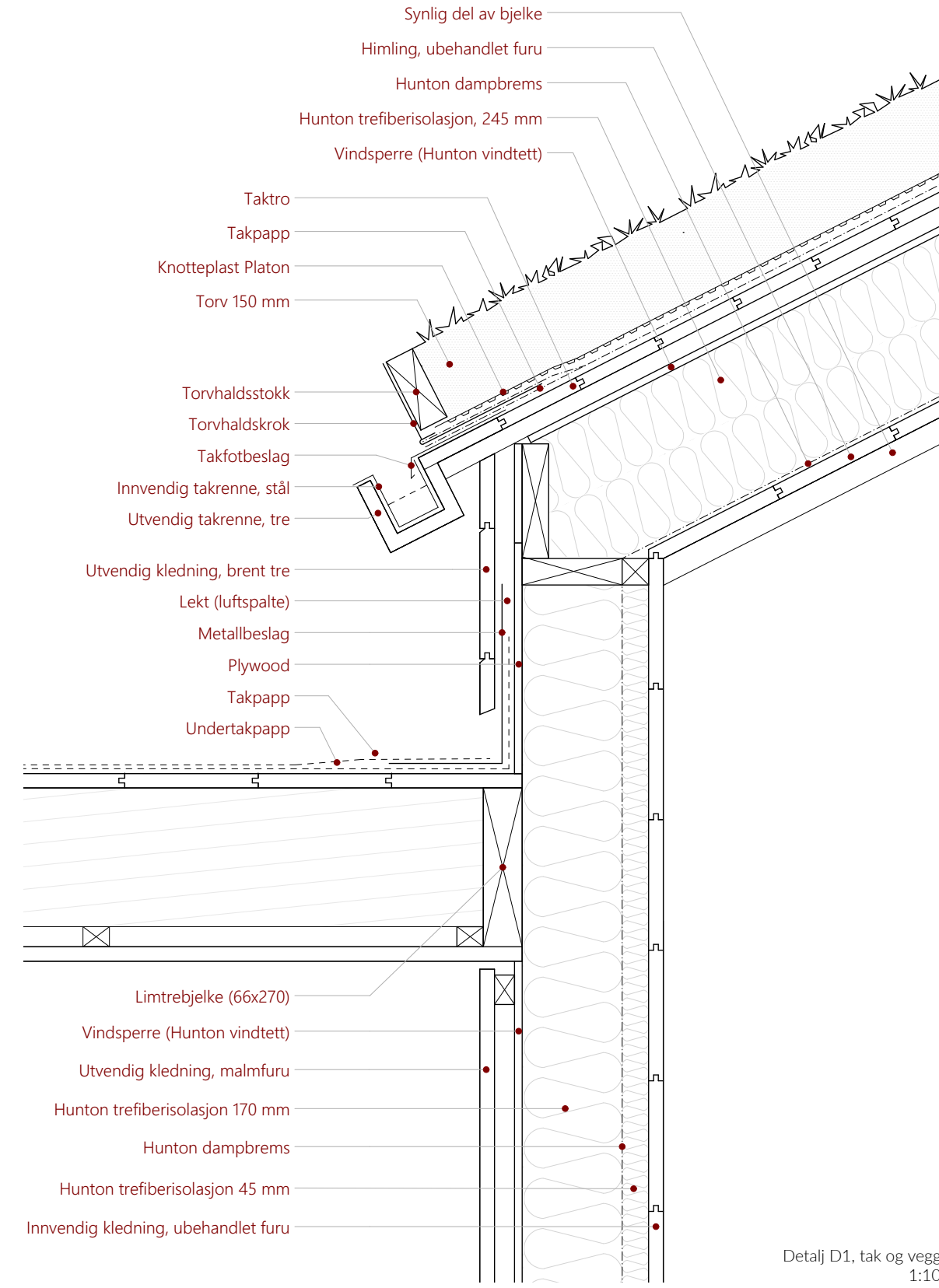
Som tidligere nevnt er taket et moderne torvtak. Taket bæres av limtrebjelker med dimensjonene 66x360 mm, plassert på 900 mm avstand fra senter til senter. Taktroen hviler på lekter, som er plassert på hver side om limtrebjelkene. Lektene sikrer en tilstrekkelig luftspalte, samtidig som de går videre ut, forbi enden av bjelken, og bærer opp takrennen. Takrennen har et skall i tre, som plasseres i forlengelsen av taktroa. Tretakrenner er imidlertid mer utsatt for råte enn ståltakrenner, derfor plasseres en innvendig takrenne i stål i trekassen. Det er ståltakrennen som tar nødvendig helning, for å lede vannet til nedløpet, mens trekassen rundt forblir rett.

Taket over mellompartiet hekter seg på eksisterende veggkonstruksjon. En kraftig limtrebjelke på 66x270 mm sørger for at taket klarer å krage ut over inngangspartiet til Okla. For å unngå fuktskader fra regnsprut monteres et beskyttende metallbeslag i overgangen mellom vegg og tak. Beslaget hektes på en plywood-plate, som erstatter vindspærren akkurat i området. Taket kles med to lag takpapp.

Veggen er et eksempel på Hunton-veggen, og er en pustende konstruksjon, med dampbrems heller enn dampsperre. Veggen består kun av trefiberprodukter som er laget av en naturlig, fornybar og kortreist råvare. Konstruksjonen gir et godt inn klima samtidig som veggen og treets hygroskopiske egenskaper håndterer fukt meget godt og reduserer risikoen for fuktskader.

Tverrsnitt tak, detalj, 1:10

Detail D1, tak og vegg
1:10

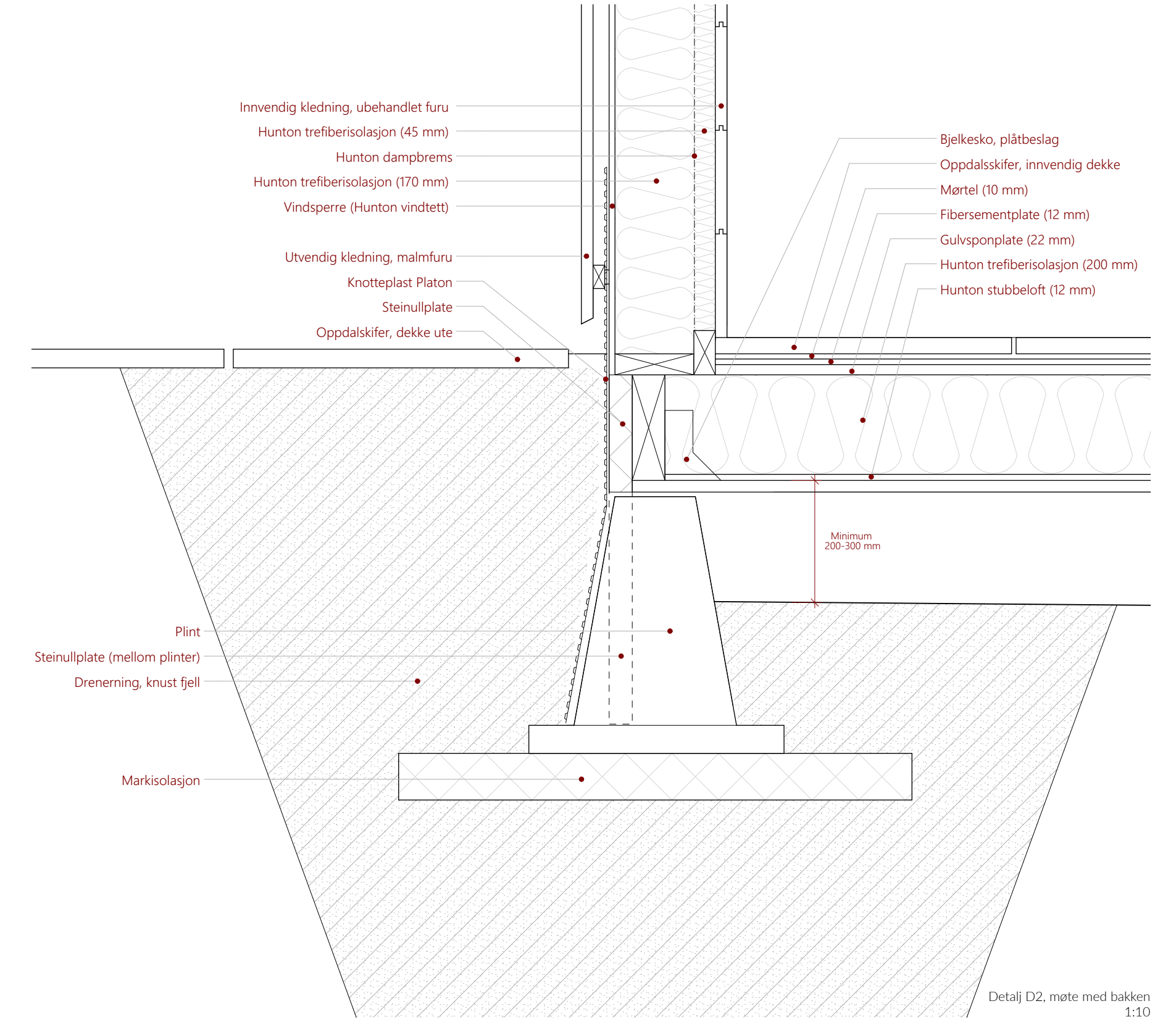
møte med bakken.

Konstruksjonen møter bakken på et par forskjellige måter, enten gjennom plinter, der mellomrommet er fylt opp med en tørrmur av oppdalskifer (se snittperspektiv), eller slik som i detaljen til høyre. Konstruksjonen er i stort sett løftet fra bakken og plintene er relativt lave, men med et markisolasjonsskikt under, for å sikre mot frost og tele.

Grunnet ambisjonen om å bruke minst mulig betong og mest mulig naturlige materialer ble det valgt trebjelkelag også i gulvet. Trebjelkelag bør ikke ligge rett mot bakken, da de råtner, og i de fleste tilfellene er dette ikke et problem da konstruksjonen er hevet fra bakken. En slik konstruksjon er imidlertid lite tilgjengelig for personer med ulike funksjonsnedsettelse. Universell utforming har ikke vært et hovedtema i prosjektet, men å ikke ta hensyn til det i det hele tatt ville vært helt feil. Detaljen er særlig aktuell for hovedinngangen til Okla, med tanke på universell utforming. Så hvordan tilrettelegges et trinnfritt inngangsparti, med et gulvbjelkelag i tre?

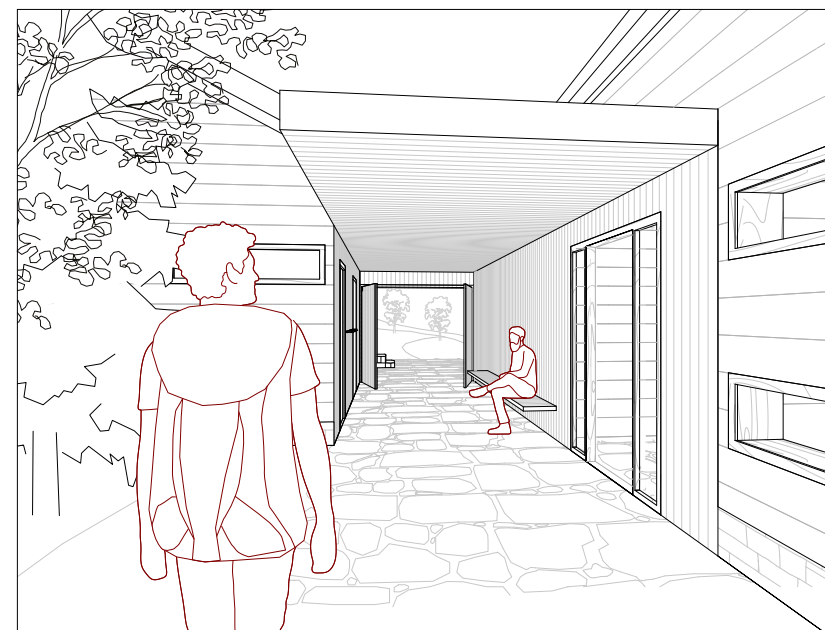
Løsningen ble en variant der bakken rundt inngangspartiet først dreneres meget godt med pukk (gjærne enda dypere enn detaljen viser, men tegningen måtte få plass på A3-formatet). Området over inngangspartiet fylles opp med pukk helt til dørterskelen, mens det på andre siden plinten ikke fylles opp mer enn maks 200-300 mm under gulvbjelkelaget, for å sikre god lufting. En fast steinullplate holder pukken på plass og beskytter enden av treverket i bjelkelaget. For å videre hindre at vann trenger inn i konstruksjonen kles den i tillegg med knotteplast (platon) på utsiden av plinten og et godt stykke opp under den utvendige kledningen.

Det er lagt lokalt oppdalskifer både på innsiden og utsiden av ytterveggen ved inngangspartiet, for å skape en glidende overgang mellom inne og ute, samt for å markere den våte skosonen innendørs.

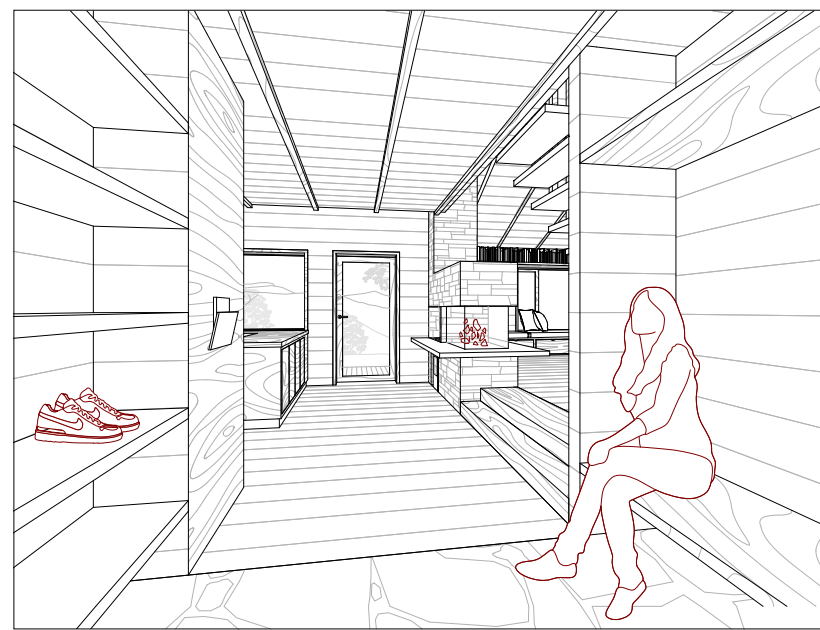
Detail D2, møte med bakken
1:10

situasjoner fra oppholdet.

ANKOMST

Det takoverbygde mellompartiet danner en felles inngangssituasjon for Okla og Storhornet, med god plass til å sette fra seg ski, sekk eller bløte sko. Vegetasjonen vokser tett innpå mellompartiet og skaper en intim og naturnære opplevelse ved ankomst og avreise. Portåpningen i enden sørger for å opprettholde siktlinjen gjennom anlegget og rammer inn utsikten mot lia. De store portene har samme kledning som resten av inngangspartiet, og oppleves nærmest som en del av veggen når de står åpne. Videre sikrer takoverbygget en tørr ankomst- og avreisetsituasjon. Kanskje benytter du deg av benken mens du venter på at resten av turfølget snører på seg skoene i gangen før tur?

I GANGEN

Det første du ser når du kommer inn i hytten er utsikten på andre siden dalen, den store, sentrale peisen samt kjøkkenet og peisestuen. På veggen henger hytteboken synlig, slik at alle husker å skrive seg inn.

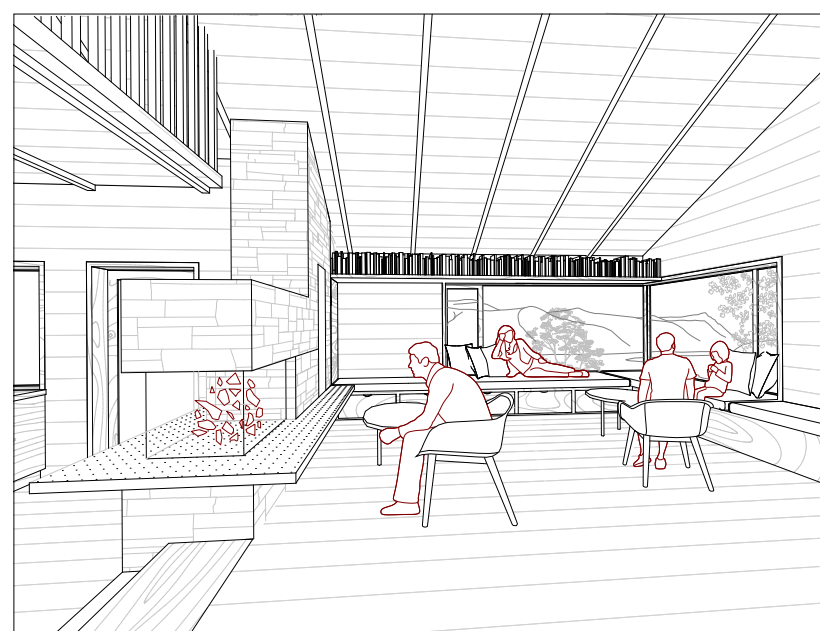
Gangsonen er en halvvt sone, som markeres med oppdalskifer på gulvet. Her er det god plass til å sette fra seg sko i hyllen, samt en benk du kan bruke når du snører på deg skoene eller trenger et tørt sted å sette fra seg sekken på.

MATLAGING

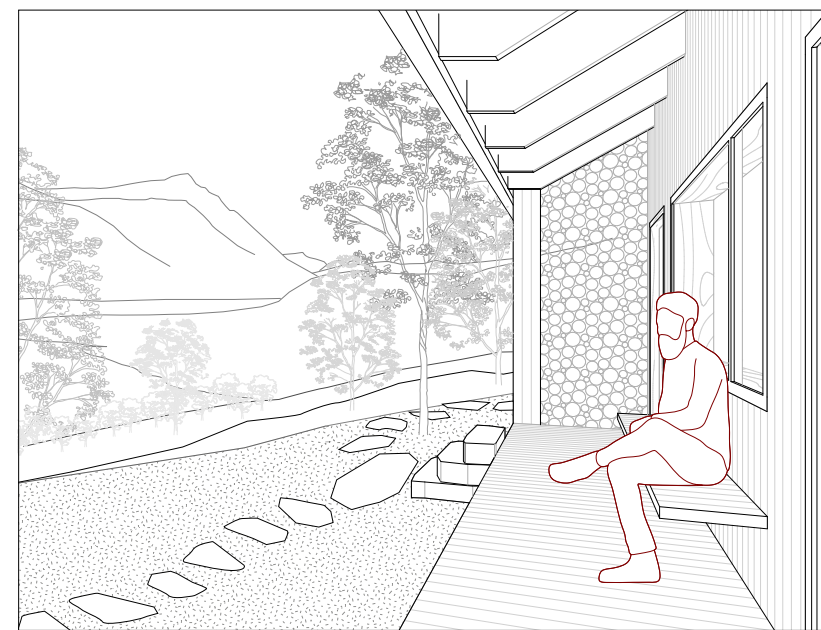
Kjøkkenenhetene er liksom resten av det faste interiøret laget av kryssfiner i furu. Vinduene er plassert i høyde med kjøkkenbenken, der den robuste vinduskarmen blir en forlengelse av benkplaten. Bedre arbeidsutsikt får du lete lenge etter.

Koketoppen er gassfyr, med en nedsenkbar vifte i bakkant. Den store peisinstallasjonen i hytten er tilknyttet kjøkkenet, med en mindre vedovn som kan benyttes til matlagning, snøsmelting og koking av vann.

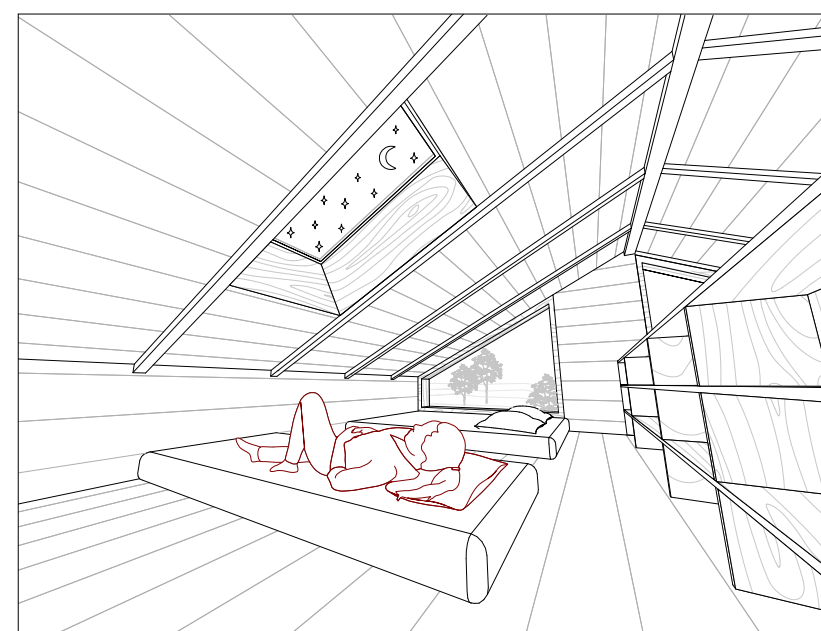
SOSIALISERING

Peisestuen er et godt sted for å slappe av inne etter en lang dag på tur. Det åpne rommet gir gode muligheter til sosialisering, og det er enkelt å slå av en prat med personene på nabobordet. Eller hvorfor ikke invitere til et slag kort? Romstørrelsen, i kombinasjon med fast og løs inventar, gir rommet en god bruksfleksibilitet. Sofabordene og lenestolene kan enkelt kombineres i ulike sittegrupper. Eller hvorfor ikke fjerne dem helt, sette opp et langbord og invitere til 50-årslag? Den store peisen i oppdalskifer fungerer som en romindeler, og gir rommet atmosfære og taktilitet. Steinplaten rundt går i flukt med sofaen i peisestuen og arbeidsbenkene på kjøkkenet. Stuen har nydelig utsikt mot Gjevilvatnet og fjellene i sør og vest, samt kvelds- og ettermiddagssol.

SLAPPE AV UTE

De innbygde terrassene fungerer som en buffersone mellom ute og inne og skjermer for nedbør samt den mest dominerende vinden. Kledningen består av malmfuru, og gjenspeiler interiøret, samtidig som det skaper et kontrasterende spill mot øvrig utvendig kledning i brent tre. Panelet er stående og gir et uttrykk av å brette seg ut til sittebenker i samme materiale. På kortsiden av terrassen lagres ved, hvilket er både praktisk og skaper et taktilt element. Terrassene vender ut mot fjellutsikten og de gode solforholdene i sørvest.

SOVESITUASJON LOFT

Over soveplassene på loftet er det plassert takvinduer, med unntak for plassene på loftets begge ender, som har gavlvinduer. Takvinduene er inspirert av opplevelsen av å sove under åpen himmel, der besøkne kan ligge å se på stjernene, eller kanskje til og med nordlys? Vinduene består av trelags isolerglass, for å minimere kaldtras.

fasader.

Gjennom prosjektet har det vært viktig å designe en hytte som spiller på lag med det lokale miljøet og blir et naturlig tilskudd til landskapet og omgivelsene. Som tidligere nevnt ligger Gjevilvasshytta i et nasjonalt viktig kulturlandskap, preget av et høyt konfliktnivå, med særlig fokus på hytteutbygging. For å ikke underbygge konflikten er det av største vekt å trå varsomt i utviklingen av Gjevilvasshytta. Et feilsteg kan i verste fall blåse opp den 20 år lange konflikten ytterligere og gi brensel til de private hytteutbyggerne. En slik utvikling ville vært ødeleggende for dalens kvaliteter og identitet. Det er jo nettopp den ville naturen i kombinasjon med seterbebyggelsen som utgjør Gjevilvassdalens unike karakter. Prosjektet velger derfor en retning som spiller på lag med naturen og seterbebyggelsen heller enn å distansere seg fra den.

Utvendig har hyttene et naturnært preg. Materialpaletten består av lokale, naturlige materialer som er godt forankret til sine omgivelser, slik at bygningene smelter inn i landskapet. Med torvtak, skiferfundament og mørke fasader av brent tre, skilr bygningene inn i naturen, samtidig som de i stor grad minner om dalens eksisterende bebyggelse. Dog med noen unntak.

En av de største utvendige forskjellene mellom ny og eksisterende bebyggelse er vinduene. Dalens eldre seterstuer har ofte relativt små og enkle sprossevinduer. Glass var kostbart og produksjonsmetodene ofte begrenset. Vinduene hadde dårlig isolasjonsevne, og trolig var heller ikke utsikt førsteprioritet på driftsbygningene. Situasjonen på en turistforeningshytte er imidlertid annerledes, med et formål rettet mot turisme og naturopplevelser. Det hadde vært synd dersom en av tomtens fremste kvaliteter - utsikten - ikke ble benyttet ved utformingen av nye bygninger. Tilgang til utsikt styrker naturopplevelsen, samtidig som det er vitenskapelig bevist at utsikt har en helsebringende effekt på oss mennesker (se analyseheftet). Tomtens mest storslåtte utsikt er rettet mot Gjeilvatnet og fjellmassivene i sørvest, derfor har disse fasadene ekstra store panoramavinduer. Store vinduer på bygningens varmeste side bidrar også til passiv oppvarming av hytten under solfylte dager. Takutstikket over terrassen skjærer noe, og bidrar til å redusere uheldige refleksjoner. Vinduene har brede karmene i malmfuru, som går i flukt med den utvendige kledningen. Materialvalget markerer vinduet gjennom å skape en kontrast mot den mørkere kledningen, hvilket gir fasaden mer karakter.

Fasade Sørvest
1:50

materialitet.

Som tidligere nevnt består majoriteten av Gjevilvassdalens bebyggelse av ukledde tømmerkonstruksjoner, der tømmeret har blitt solsvidd og mørkere med årene. De solsvidde trestokkene inspirerte til valget av brent tre som primærkledning i de nye hyttene. Brent tre gir et levende spill i fasaden, samtidig som det beskytter treverket svært godt mot insekter, sopp, råteskade og brann. Resultatet er en tilnærmet vedlikeholdsfrå fasade som går meget godt i lag med de naturlige omgivelsene. Avhengig av teknikk, materialvalg og brenningsgrad kan det brente treet få ulike utseende og grad av sorthet. I prosjektet er det valgt brent, oljet og lett pusset malmfuru, for å frembringe treverkets struktur. Kledningen er liggende, med kryssende ender i hjørnene, og spiller videre på tømmerbygningene i området. Kledningen leveres lokalt fra Rennebu.

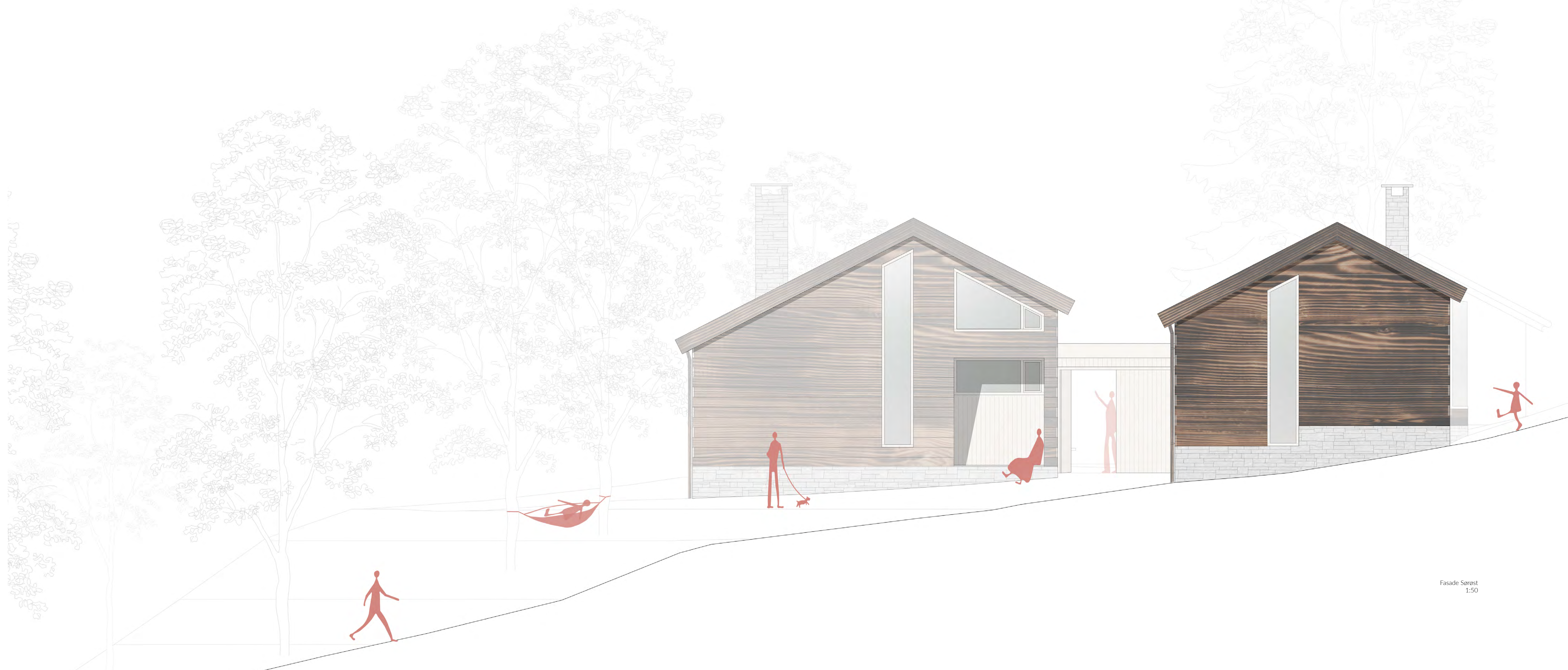
I terrasser, nisjer og vinduskarmer benyttes lys malmfuru, som snakker sammen med innvendig kledning og interiør. Det lyse treet gir en dynamisk kontrast til det brente treverket, og sørger for at mye lys reflekteres inn i hytten, til tross for takoverbyggene.

Utvendige materialer er brent tre, malmfuru, torv og oppdalskifer

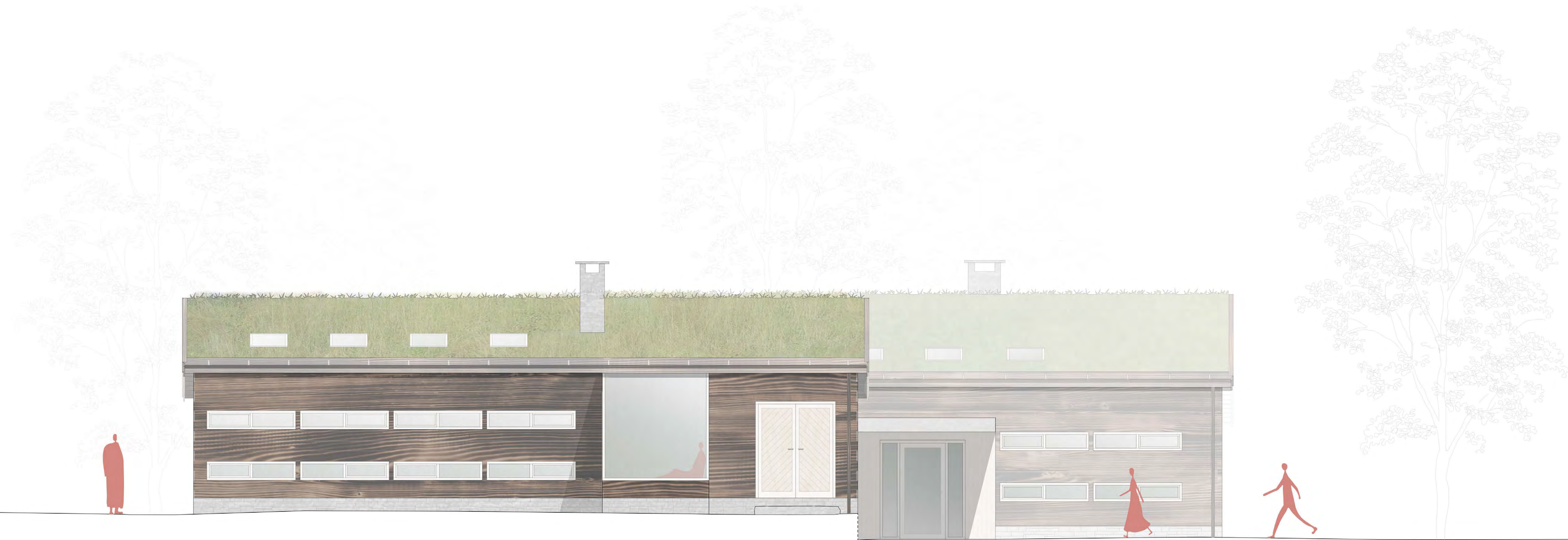

Eksempel på hvordan den liggende kledningen i brent tre sammenføres i hjørnet (Cheshire Architects, 2010)

Mot den noe kaldere nordøstfasaden er smale, langstrakte vinduer brukt, med unntak for karnappet på Storhornet, som bryter opp fasaden. De langstrakte vinduene rammer inn nærutsikten og gir gløtt ut mot skogholtet og lia fra soveplassene. Loftet har takvinduer med utsikt rettet mot himmelen og tretoppene. Takutstikket er lite, hvilket er tradisjonelt for området, på grunn av det tørre innlandsklimaet.

Hovedinngangen til både Okla (til høyre) og Storhornet (motsatt side, ikke synlig) er i glass, for å sikre gjennomlys på tvers av bygningene. Inngangen til boden ligger på nordøstfasaden og er inspirert av de gamle seterdørene i området.

Nordvestfasaden er de nye hyttenes ansikt mot eksisterende anlegg. Hyttene har et uttrykk og dimensjoner som forholder seg til den eksisterende bebyggelsen, samtidig som de underordner seg hovedbygningen på Gjevilvasshytta. Som tidligere nevnt skiller de nye bygningene seg fra de gamle når det kommer til utforming av vinduer. I tillegg er bygningskroppens gavluttrykk noe annerledes. Takvinklene forholder seg til eksisterende bebyggelse, men i stedet for å ha mønet midt på taket trekkes det noe mot siden. Dette gir ekstra takhøyde over loftet og gir bygningene mer karakter.

Fasade Nordvest
1:50

fugleholken.

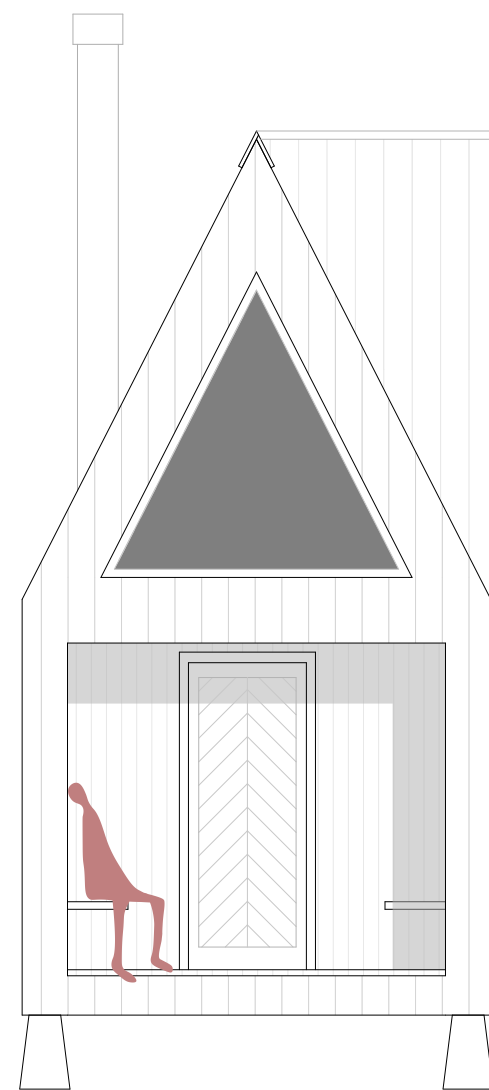
Bruksareal: 10,5 m²
Soveplasser: 3

Fugleholken er en mindre hytteprototyp, som tilbyr de besøkende et mer privat opphold på hytten. Muligheter til større privatliv er i følge Trondhjems Turistforening og vertskapet på Gjevilvasshytta et voksende ønske fra de som besøker anlegget. Tanken er ikke at anlegget skal bli et hyttefelt av mindre hytter, men at de kan installeres dersom det er behov for flere sengeplasser, som et siste ledd i utvidelsen av anlegget. Hyttene har ikke matlagingsfasiliteter, slik at de besøkende må ta turen innom Okla, og ta del av fellesskapet på hytten. Alternativet kan være å lage mat ute på bålplassen.

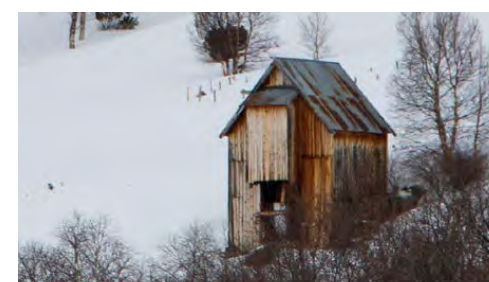
Hytten har en meget kompakt grunnplan, samtidig som den strekker seg oppover i høyden, for maksimal utnyttelse. For å minske inngrepene på tomten bæres bygningen av plinter, hvilket samtidig gir den et uttrykk som kan minne om et stabbur. Bygningens små dimensjoner gjør den fleksibel til å kunne plasseres på ulike steder på tomten. Hyttene vis i en retning som sørger for maksimal utnyttelse av utsikt og nærutsikt.

Første etasje består av en liten semiprivat terrasse, inntrukket under tak, samt en intim stuesituasjon med peis. Sofaen fungerer som en dagseng, for å gjøre hytten mer effektiv. En stige fører opp til loftsetasjonen og de to resterende soveplassene. Det store trekantvinduet gir en fantastisk utsiktsmulighet mot fjellmassivet og fyller rommet med lys. Sovesituasjonen blir likevel privat, da soveplassene er plassert et godt stykke over bakken. Et høyt kobbhus, med en fransk balkong, rammer inn nærutsikten.

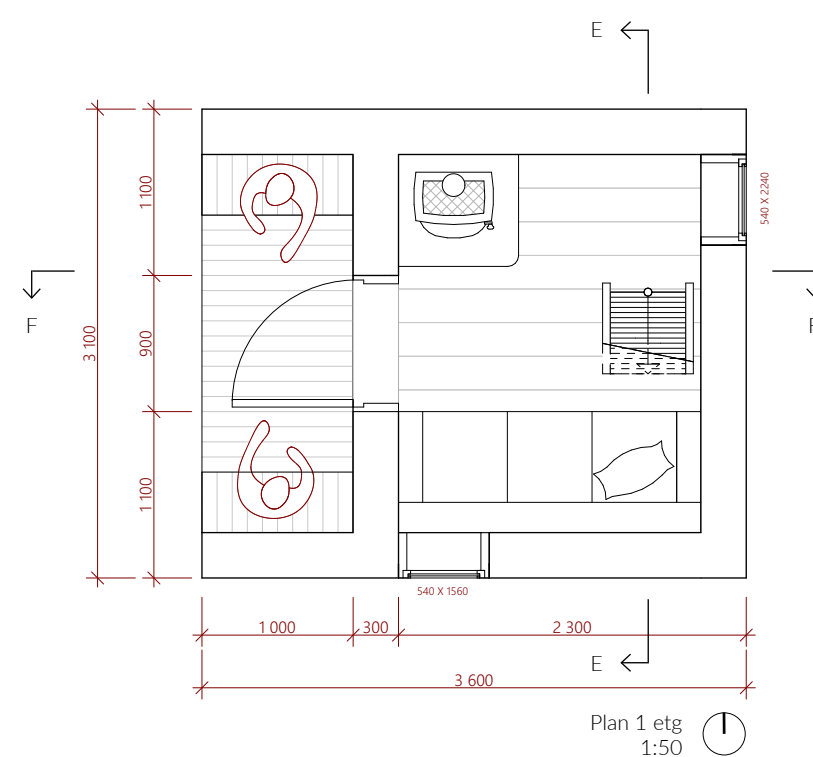
Fugleholkene skiller seg til viss grad fra resten av bebyggelsen i anlegget. Taket er betydelig brattere, med taktekking av brent tre, da bratte tak dårlig egner seg til torv. Det brente treet fortsetter ned langs fasadene, der veggene har samme konstruksjon og oppbygging som taket. Dette gir et strammere uttrykk, uten takrenne, samtidig som bygningen godt står imot vær- og vindpåvirkninger. Uttrykket til hyttene er inspirert av de høye, spisse grantrærne på tomten, samt en mindre type driftsbygning, som er observert blant seterbebyggelsen i dalen. Med unntak for torvtaket har hyttene lik materialpalett som Okla og Storhornet, med malmfuru i terrassen og brent utvendig kledning for øvrig. Kledningen er imidlertid stående, for å spille på uttrykket til de små driftsbygningene i området, samt den lille eksisterende seterstuen "Villa Tipp", som også fungerer som en privat soveenhet i det nye anlegget.

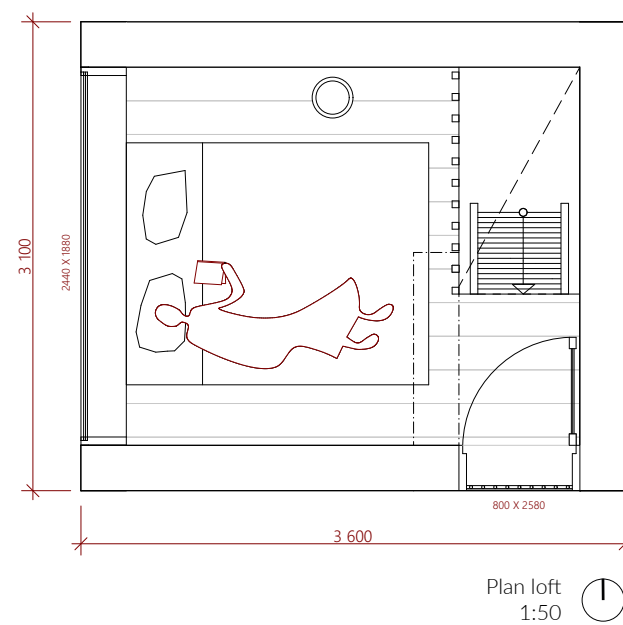
Fasade Vest
1:50

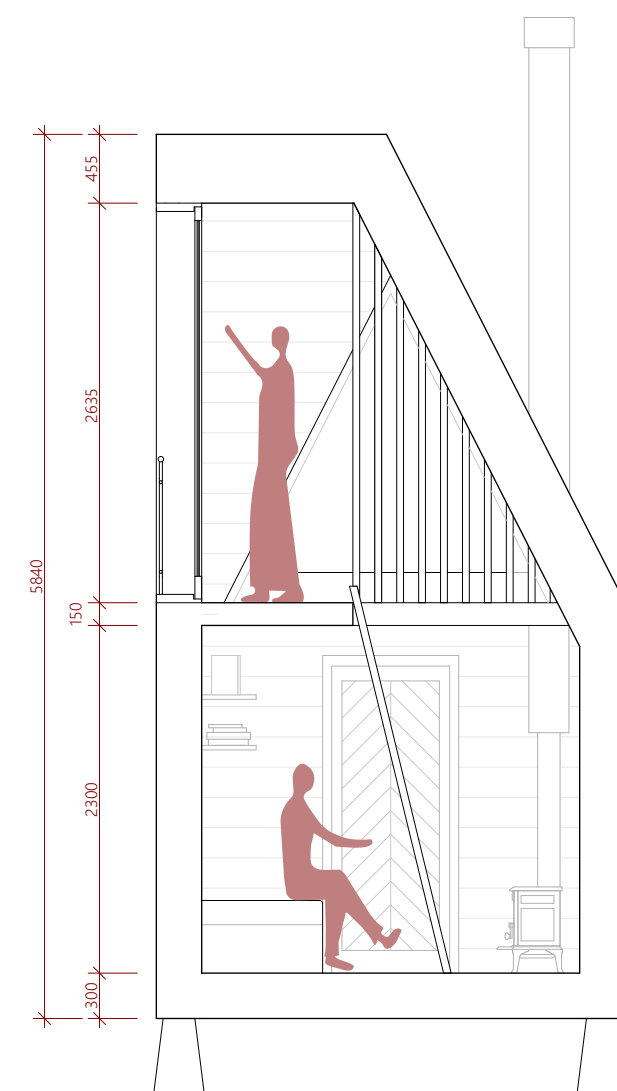
Fugleholkene ble inspirert av mindre driftsbygninger.

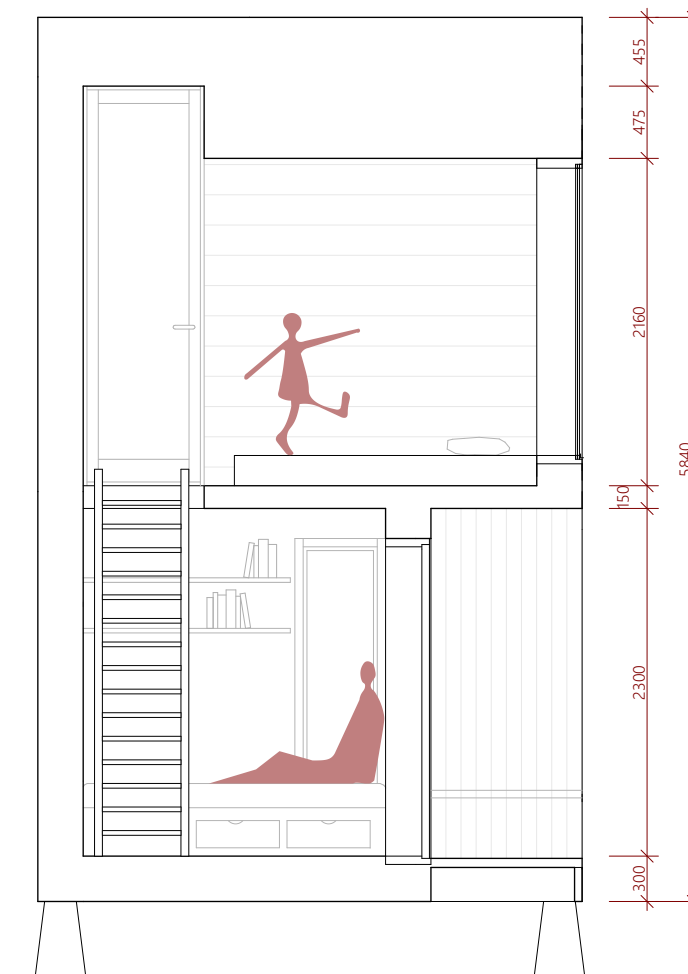
Plan 1 etg
1:50

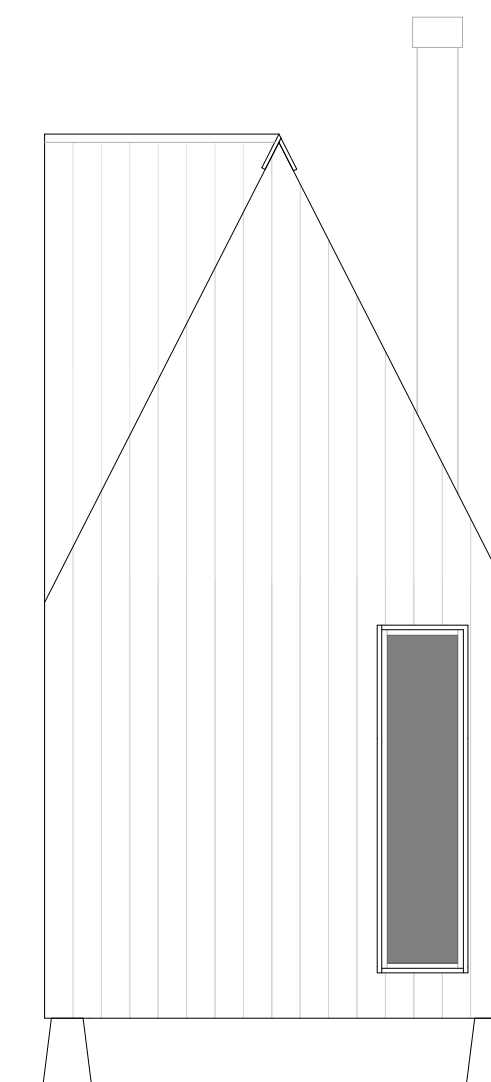
Plan loft
1:50

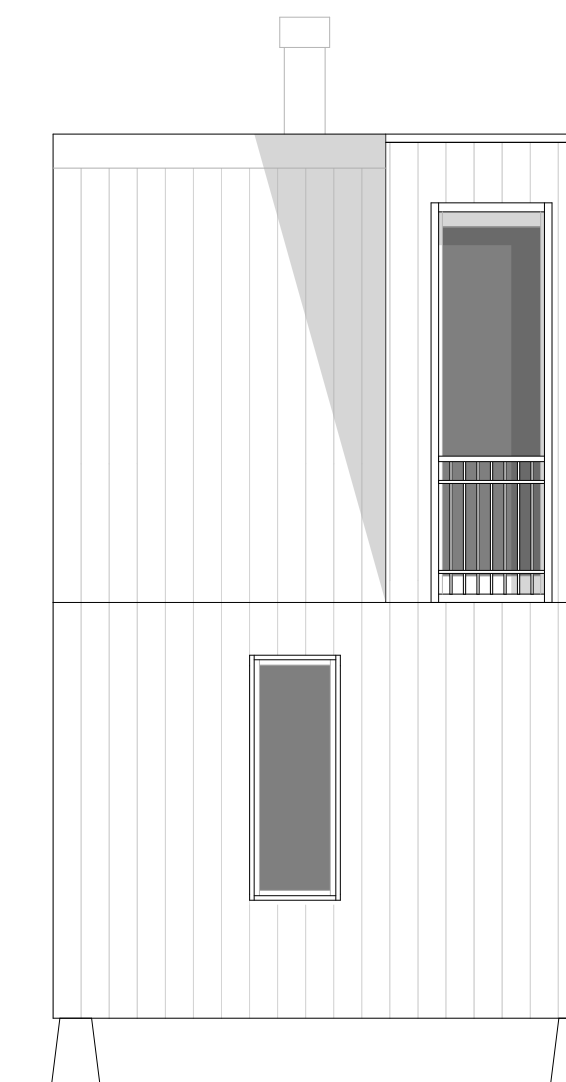
Snitt E-E
1:50

Snitt F-F
1:50

Fasade Øst
1:50

Fasade Sør
1:50

transformasjon av eksisterende hytte.

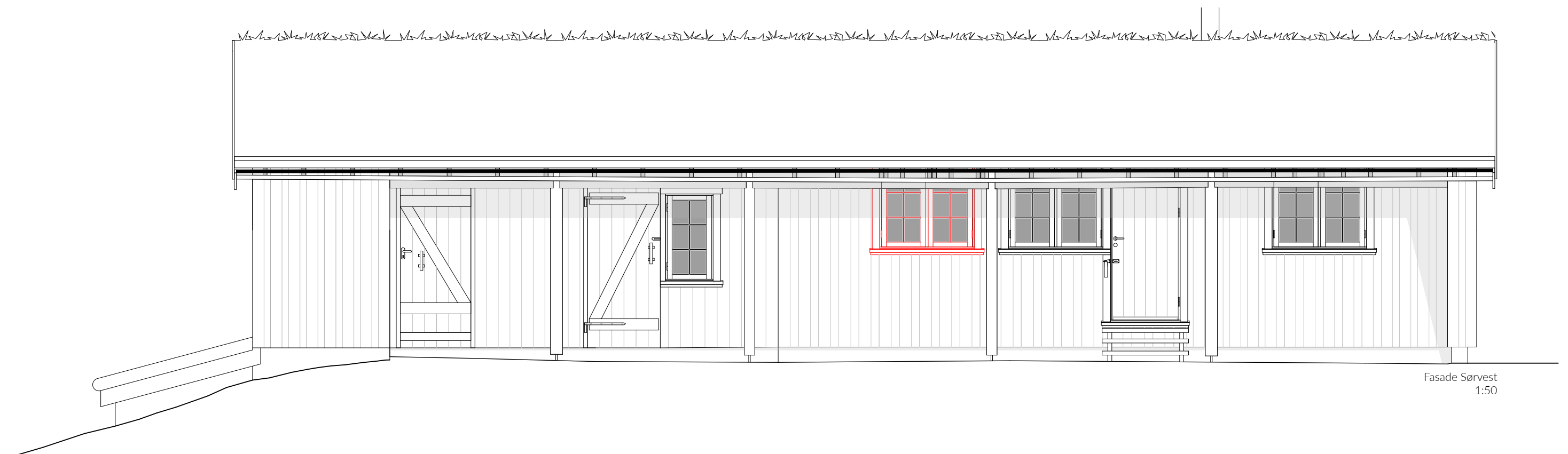
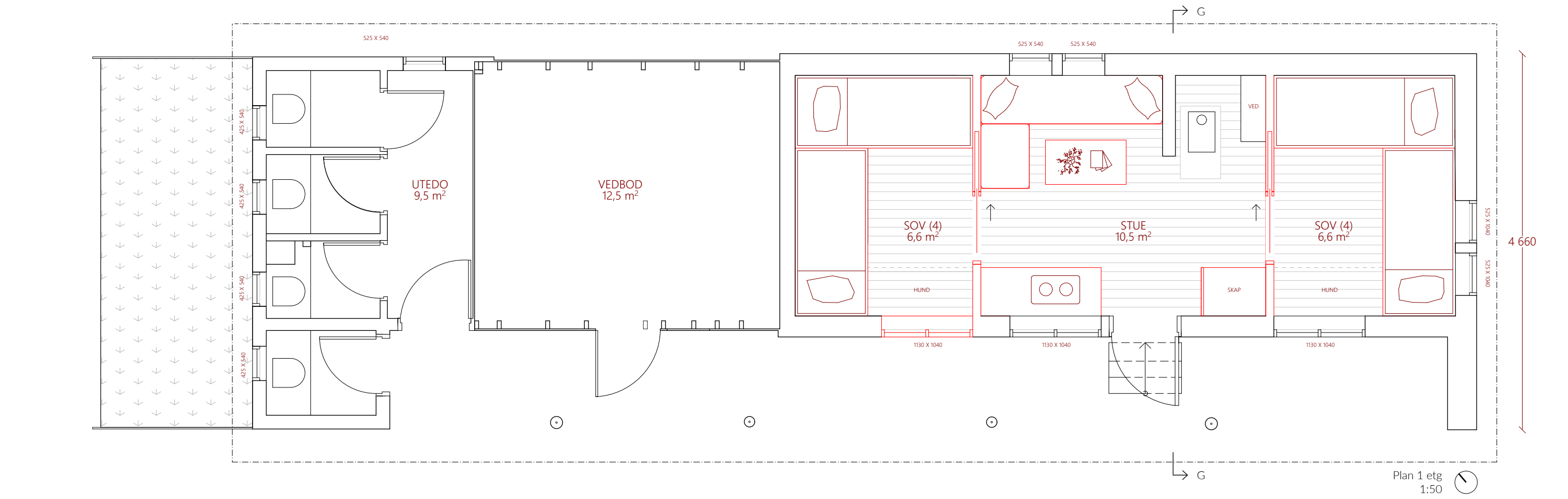
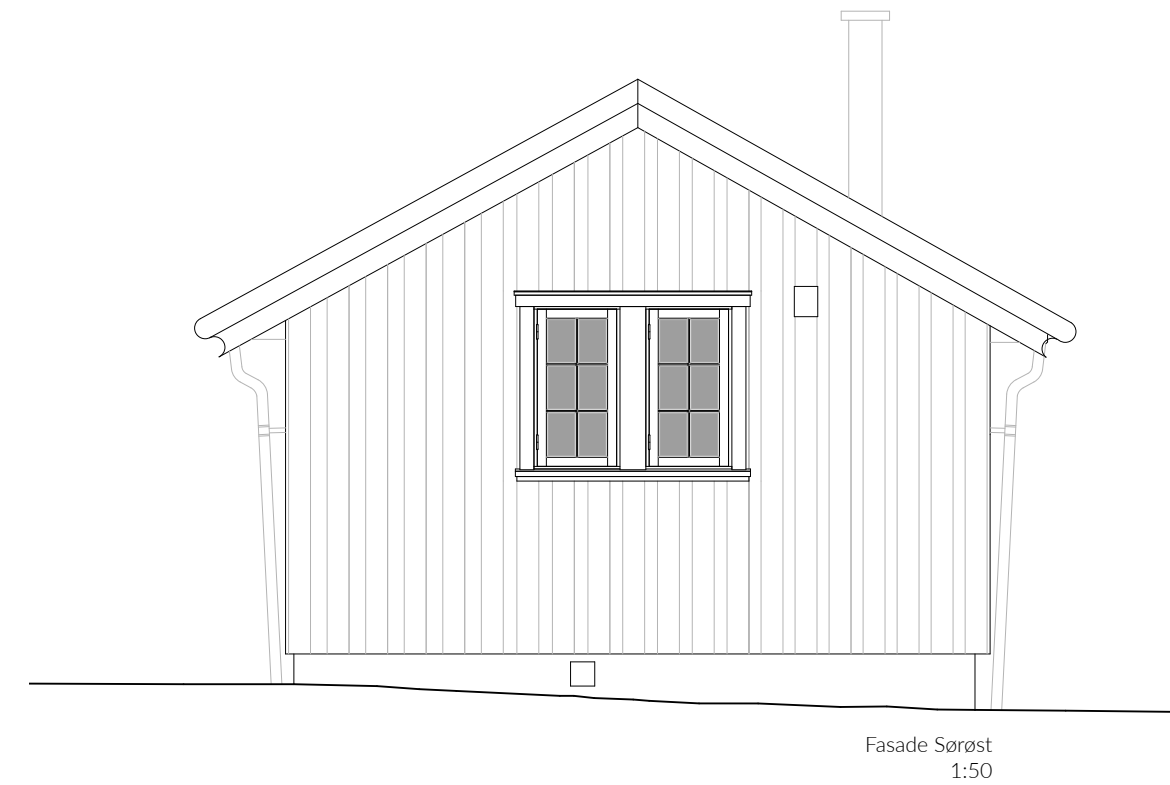
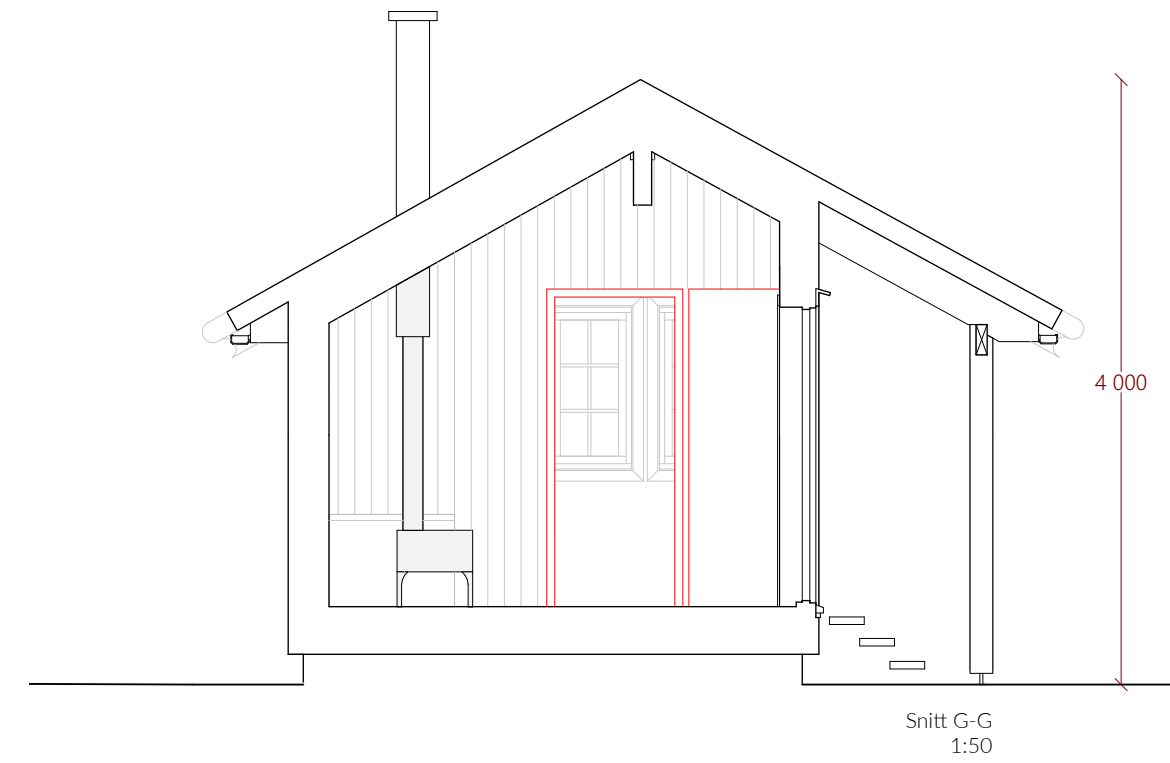
Gjennom prosessen ble det tydelig at den eksisterende ubetjente hytten hadde relativt lite potensiale for videre utvidelse - i hvert fall ikke stort nok potensiale til å tilfredsstille anleggets nye kapasitetsbehov. Størrelsen var derimot ypperlig til hunderom. Turistforeningen ønsket hunderom med 6-8 sengeplasser, separert fra resten av det selvbetjente kvarteret. I dag har den ubetjente hytten plass til 10 personer og består av et åpent rom, med sengeplasser i to etasjer i ene enden samt en køyeseng i andre enden. Hytten har fått kritikk for å ha for mange sengeplasser i forhold til oppholdsareal, samt at sovesituasjonen er for trang.

I det nye forslaget er hytten oppdelt i to mindre sovesoner, med en felles oppholdssone i midten. På den måten blir sovesituasjonen mer privat, samtidig som overnatting med hund blir enklere - det er tross alt ikke alle hunder som går overens, og det kan være godt å kunne stenge om seg på kvelden. Den transformerte hytten har sengeplass til 8 personer, i fire køyesenger. Oppholdssonen er fremdeles liten, men blir det dårlig plass er det nå gode muligheter til å benytte seg av fasilitetene i Okla og Storhornet. I forslaget er det videre satt inn et nytt vindu, for å sikre dagslys i alle hyttens soner. Gjennomlyset i oppholdsarealet er også ivarett.

Rød strek i tegningene viser endringer som har blitt gjort. Eksisterende situasjon kan studeres i analyseheftet, under kapitlet *arkitektonisk analyse*. Tegningene er basert på oppmåling fra tidlig fase i prosjektet.

I dagens ubetjente hytte ligger soveplassene tett og trangt.

refleksjon.

Prosjektet TURBO baseres på problemstillingen "Utredning og utforming av ny selvbetjeningshytte ved Gjevilvasshytta" - Hvordan kan arkitektur bidra til å skape gode, sunne og bærekraftige situasjoner, som spiller på lag med naturen og styrker naturopplevelsen? Formålet med oppgaven var å utforske potensialet ved å kombinere landskap, kultur og historie, for å skape en sunn, holdbar og inspirerende arkitektur, som var godt forankret til sine omgivelser. Gjennom prosessen ble det tydelig at det var problemstillinger og tematikk som involverte flere balanse ganger og verdier.

Hva er egentlig bærekraftig arkitektur? Er det de toppmoderne, innovative plusshusene? Eller er det den eldre bebyggelsen i kulturarven vår, som har vært fleksibel og robust nok til å overleve helt frem til i dag? Eller er det en kombinasjon? Hvor godt lar seg moderne teknologi kombinere med tradisjonell byggekunst? Det sistnevnte er noe jeg har utforsket i prosjektet, og som jeg gjerne hadde fordyppet meg enda mer i, da jeg mener det ligger et stort potensiale i den tematikken.

Etter min mening er det mulig å hente mye svunnen kunnskap ved å studere den eldre bebyggelsen i et område. Grepene som ble tatt i prosjektet med tanke på stedstilpasning viste seg å samsvare med nærmest all eldre bebyggelse i Gjevilvassdalen. Gjennom prosjektets studier og analyser ble det tydelig at i stort sett hver eneste bygning i dalen forholder seg til landskap og klima, med tanke på plassering, utforming og materialvalg. Det ligger en bevissthet og en nøysomhet i den eldre bebyggelsen som vi dessverre sjelden ser i dagens moderne arkitektur, som ofte blir styrt av økonomi og private utbyggere. Dette er blant annet tydelig i mange private hyttefelt, der stedets identitet og biologiske sammensetning ofte ikke blir ivarettatt.

Den eksisterende bebyggelsen i Gjevilvassdalen har vært en stor inspirasjonskilde for prosjektet. Det kan diskuteres om arkitekturen i noen tilfeller tok for mye hensyn til omgivelsene. Prosjektets omfattende analysedel ga meg masse nyttig informasjon, men et grundig bakgrunnsarbeid kan også virke hemmende på utviklingen av prosjektet. Jo mer du vet, jo mer bevisst blir du på valgene du tar, men samtidig blir du mer forsiktig. Jeg tror prosjektet mitt kunne hatt godt av å teste ut noen mer drastiske valg, for å utvide horisonten og oppgavens potensiale, selv om slike forslag trolig ikke ville blitt utviklet videre. Flere ganger i løpet av

prosessen tok jeg meg selv i å gå i ring, jeg kom alltid tilbake til de samme konklusjonene. Dette tror jeg delvis har med covid-19-situasjonen å gjøre, med tanke på at vi som studenter har mistet fellesskapet på tegnesalen, og dermed også mulighetene til å pushe og utfordre hverandre. Samtidig står jeg for de valgene jeg tok. At jeg bestandig kom tilbake til de samme konklusjonene betyr sannsynligvis at de, i alle fall utfra mine verdier, er godt forankret til den bakgrunnsinformasjon jeg hadde tilgjengelig.

Prosjektet har overbevist meg om at Gjevilvassdalen, med sine nasjonalt viktige kvaliteter og sitt høye konfliktnivå, ikke er stedet for total arkitektonisk handlefrihet. Området er heller et sted der refleksjon, kommunikasjon og møtet mellom mennesker og natur bør stå i fokus. Et sted der en bør ta hensyn, og ha fokus på en varsom utvikling heller enn en radikal forandring. Denne tankegangen har vokst seg sterkere gjennom prosjektets gang og er noe jeg har forsøkt å implementere i utformingen av hyttene. Ønsket om at bygningene skulle underordne seg naturen resulterte i en lavmælt arkitektur, der materialvalg og delikate detaljer gir bygningene identitet og særpreget.

Prosjektets uttrykk samsvarer godt med omgivelsene, med tanke på plassering, dimensjoner, form og materialvalg. Samtidig er det en moderne turistforeningshytte. Det finnes mye godt å si om tradisjonell byggekunst, men den har også sine begrensninger, blant annet med tanke på energibehov og kuldebroer. Prosjektet utforsker derfor moderne løsninger knyttet til konstruksjon, funksjon og materialbruk. Resultatet ble en funksjonell hytte med et lavt energiforbruk knyttet til drift, og en sunn, pustende og energieffektiv konstruksjon, bestående av robuste og bærekraftige materialer. Ambisjonen var å skape en hytte med et så lite inngrep i naturen som mulig og med minimert bruk av mindre bærekraftige materialer. Jeg mener at prosjektet har oppnådd den ambisjonen til stor grad. Dersom for eksempel plast ble brukt, ble dette gjort for å gjøre hytten mer robust og sørge for at bærekraftige materialer som tre kunne brukes i hele konstruksjonen. Valgene ble alltid vurdert utfra flere faktorer, for å finne den løsning som best tilfredstilte bygningens totale prestasjon - med tanke på kvalitet, opplevelser og klimaregnskap.

Etter min mening er prosjektets enkelhet og nøkterne tilnærming til stedet og naturen også dets styrke. En

vellykket stedstilpasning, som ivaretar omgivelsenes kvaliteter, gir de besøkende mulighet til å oppleve stedets genuine identitet og karakter. Samtidig skaper bygningenes tilpasning til landskap og eksisterende vegetasjon en variasjon av åpne, luftige situasjoner, og situasjoner der de besøkende kommer tett innpå den omkringliggende naturen. Gjennom varierte opplevelser av utsikt og nærutsikt fremheves omgivelsenes mangfold i arkitekturen. De lokale materialene styrker stedstilhørigheten og skaper en lun atmosfære. Differensierte soner, i forhold til åpenhet, skjerming, ute og inne, gir en variasjon av opplevelser og sanseintrykk, tett knyttet opp mot naturen.

Utover stedstilpasning var tanken at brukermedvirkning skulle være en betydelig del av prosjektet, særlig med tanke på funksjonalitet og opplevelser. Prosessen begynte bra, med samtaler med både turistforeningen, Gjevilvasshyttas vertskap, Oppdal kommune, Oppdal bygdemuseum, samt engasjerte privatpersoner. Møtene ga gode innspill som ble implementert i prosjektet, men grunnnet covid-19-situasjonen stoppet brukerprosessen dessverre opp. Det var uansett en nyttig erfaring som jeg vil ta med meg videre.

For å skape et godt, funksjonelt og bærekraftig bygg av høy kvalitet må vi lytte til brukerne, lytte til stedet og lytte til naturen. Først da kan vi skape en arkitektur som er sunn for både menneske og natur.

Takk for oppmerksomheten og
GOD TUR!!

